

סיפור חיים

אליהו-אלי ליאון

"החיים... הם מה שאתה זוכר כדי לספרם"
(גבריאל גרסיה מארקס)

אליהו-אלי ליאון

סיפור חיים

תיעדה: ורד דיסקין

ה'תשפ"ד – 2023

ילדות נעורים ובגרות

נולדתי בחיפה, בן בכור להורי שלמה וחנה ליאון. תאריך יום הולדתי הוא 22.8.1950, ח' באלול תשי"י. אני תמיד מציין את התאריך העברי בנוסף לתאריך הלועזי. יום הולדתי הוא יום מיוחד כפי שסופר לי על ידי אמי. נולדתי בבית החולים "בֶּתֶר" ברחוב פֶּבְזֶנְר, בשכונת הדר בעיר. נולדתי בבית החולים בו אמא עבדה כאחות. אותו היום, יום לידתי, היה גם תאריך יום השנה להלווייתו של אביה אליהו לוי בגרמניה, ואני נקרא על שמו אליהו ובקיצור אלי. אמא תמיד סיפרה שמיד אחרי שיצאה מחדר הלידה שמה ליד המיטה שלה נר נשמה לזכרו. השמחה על לידתי היתה מהולה בעצב. אמנם לא הכרתי את סבא אליהו וסבתא אלה אך אני תמיד מדליק נר נשמה לזכרם בכל תאריך יום פטירתם ומציב את התמונה המשפחתית שלהם לידו על השולחן בפינת האוכל.

גדלתי בחיפה מיום שנולדתי. בילדותי הצעירה גדלתי בשכונת הדר הכרמל ברחוב ארלוזורוב מספר 54, בפינת מדרגות חיים היורדות לרחוב הרצל שהוא אחד מהרחובות הראשיים בעיר. גרנו בדירה שסבא וסבתא, ההורים של אבא מצאנו, כשעלו לארץ בשנת 1936 מגרמניה. אתם עלו גם שניים מילדיהם, אבי ואחותו הני-חנה. כשאבא ואמא שלי החליטו להתחתן בשנת 1949, הצטרפו לגור בדירה של סבא וסבתא וגרנו אתם באותה הדירה.

אני זוכר את הבית ואת הדירה. דירה קטנה, מטבח קטן, שני חדרים. גודל הדירה היה כגודל הסלון של הבית שלי עכשיו.. גרנו בדירה הזו עד שנת 1962 סבא וסבתא אבא ואמא ואחותי יעלה שצעירה ממני. בסלון ישנו סבא וסבתא ובחדר השני בו היו גם שני הארונות, ישנו אבא

ואמא אני ואחותי יעלה. אחותי הקטנה בתיה הקטנה נולדה בשנת 1958 והצטרפה אלינו לדירה הקטנה. הדירה היתה בקומת הקרקע בצד ימין עם מרפסת שצופה לעבר המפרץ ולנוף.

כמובן מקררים לא היו אז. היה לנו ארון קרח. זוכר את אבא מביא גושי קרח לארגז הקרח. הקרח הובל בעגלה וסוס שעברו ברחובות. חימום המים לאמבטיה היה בדוד מים בתוך חדר האמבטיה והחימום היה בנפט. במטבח היה פרימוס, פרימוס קטן שצריך היה לפמפם כדי לבשל ולחמם. לחימום בחורף היה תנור נפט שגם אותו היה צריך לפמפם ולמלא אותו בנפט מדי פעם. את הנפט הביאו בג'ריקנים מעגלת נפט שהגיעה לרחוב והמוביל היה מצלצל בפעמון. ככה גדלנו. ועוד דבר זכרון: בכניסה לבית, היה מגיע חלבן עם עגלה וסוס ושופך חלב לתוך סיר שהיה מוכן כבר בחלון קטן בכניסה לדירה. ליד דלת הכניסה לכל דירה היה כזה חלון, והחלבן היה שופך חלב טרי לתוך הסיר שהיה צריך לבשל אותו על פרימוס. לחלונות היו תריסי עץ והיו בקירות דמויות אנשים קטנים, "מענטשלעך" ביידיש, שהחזיקו את התריסים פתוחים שלא ייסגרו ברוח.

אני זוכר, שעוד לפני שהלכתי ממש לגן, אמא שלי הביאה אותי לגנון של דודה אַרנה בקומה שלישית בבית ברחוב יוסף, שנקרא פעם גם בשם רחוב הגידים, כי הרחוב הזה בשכונת הדר נקרא על שם יוסף טרומפלדור.

הלכתי לגן הילדים "אהל יעקב" שהיה מול בית החולים "בתר" ברחוב פבזנר. במקום שלפני שנבנה התיאטרון העירוני של חיפה. היתה שם גם הספריה העירונית, ספריית פבזנר, עוד מהתקופה הבריטית. קראו למקום גן פבזנר. כשגדלנו קצת והלכנו לגני ילדים, אמא עוד עבדה חלקית בבית החולים "בתר" וסבא וסבתא היו עם הילדים.

שיחקנו משחקי ילדות: סימנו בגיר על הקרקע בכניסה לבית וקפצנו או תקענו ברזלים וזרקנו עליהן טבעות. מאחורי הבית היה מקום לתליית כביסה ושם אבא שלי בנה את הסוכה כל שנה. אחרי החג קיפל ושמר במחסן שהיה שמה. שם היה שטח המשחקים שלנו. בתור ילדים שיחקנו על המדרגות לרחוב הרצל. שיחקנו עם הילדים של השכנים. עם השכנים היו קשרים פתוחים וטובים.

לא שוכח את האזעקות במלחמת סיני בתור ילד. פעם ראשונה ששמעתי סירנות (אזעקות). לא שוכח מה אבא שלי עשה כדי להגן על החלונות שלא יתפוצצו בהפגזה. הכין רצועות בד עם קמח ומים ומדביק על החלונות שאם יהיה איזה רסיס שלא יכנס לבית. בשנת 1956 בתקופה של מלחמת מבצע סיני, משחתת מצרית שקראו לה איברהים אל-אוואל, יורה קצת פגזים על חיפה. אחרי שתפסו אותה קראו לה - אח"י חיפה.

כשכבר גדלנו קצת, זוכר את עצמי עומד בכניסה מצחצח נעליים של כולם. של סבא וסבתא ושל כולם. לא זוכר תפקידים שהוטלו עלינו. על הילדים הוטלו תפקידים קטנים שיכולנו לעשות, לנקות לטאטא.

כשהייתי כבר יותר גדול הלכתי לבריכת בת-גלים עם אבא כמובן, וגם לחוף השקט. ידעתי לשחות כי אבא לימד אותי. גם הלכתי לקייטנות ושם היו שיעורי שחיה. לפעמים היינו הולכים בימי שישי, לפני כניסת השבת, לחוף השקט או לחוף פיאביץ' או לבריכת בת-גלים. זוכר את אבא שלי רוכב על גמל בחוף פיאביץ'.

בדירה שלנו כבר היה לנו טלפון. זה היה הטלפון היחיד וכל היום באו אלינו אנשים לדבר עם אמא או עם סבתא שלהם. היה לטלפון חוט מאריך כדי שיוכלו לדבר מחוץ לדירה. אני רואה את התמונה בתור ילד.

לאבא היה אוטו פורד עם עץ. בתור ילד כבר בוגר נסעתי אתו עם האוטו לתל אביב. היה זה כביש צר וזה היה הכביש היחיד לתל אביב אז. היום הוא כביש 4. עשינו הרבה טיולים עם האוטו של אבא. לאבא גם היתה מצלמה. אבא שלי אהב לצלם הרבה ויש הרבה תמונות ילדות ממקומות שונים, הרוב בשחור/לבן, ואז היה צריך לפתח את הפילמים. בצד האחורי של התמונות היו כתובים הפרטים בגרמנית התאריכים והשמות. עם אבא עשיתי הרבה טיולים בארץ. למשל טיול באופניים בתוך טבריה ומסביב לכנרת, לטנק בקיבוץ דגניה ולתותח המשקיף למפרץ חיפה (מרחוב פנורמה?). בטיול לטבריה אבא עוד היה צעיר וכתב על התמונות.

בשנת 1945 האחות הצעירה של אבא הני-חנה התחתנה והם עברו לגור בשכונת קרית שמואל בקריות. הם החליטו להוסיף לדירה שבנו שם, דירת שני חדרים, יחידה דיור לסבא וסבתא של חדר מטבחון ושירותים.

אנחנו אבא אמא אחיותי ואני המשכנו לגור בדירה ברחוב ארלוזורוב 54.

אבא אמא ואני בן שנתיים

היסודי

בית הספר

גרנו ברחוב ארלוזורוב, ואבא ואמא הביאו אותי לבית הספר ברחוב שיורד מרחוב ארלוזורוב דרך רחוב פבזנר ורחוב מיכאל אל בר-כוכבא שיורד שוב אל רחוב הרצל. זה היה בית מגורים שהוסב לבית ספר. בית הספר נקרא "יבנה יסודי". כשהייתי בכיתה ג' עבר בית הספר לרחוב עקיבא. בשבילי אז ללכת לבית הספר היה לעלות בדרך אליו ולא לרדת. להגיע שם היה צריך להגיע דרך רחוב הפועל. בהתחלה, בכתה א' אבא ואמא הביאו אותי ובכתה ב'-ג' כבר הלכתי לבית הספר לבד.

לא שוכח: עברנו בדרך בוקר אחד דרך רחוב פבזנר ומתחילים טרקטורים לעבוד והורסים את כל הספריה ההסטורית שהיתה שם, והתחילו לבנות את התיאטרון העירוני של חיפה. זה הרגע שראיתי את הספריה נהרסת, הספריה אליה הלכתי עם אמא שלי. לא זוכר ספרים מסויימים שקראתי מהספריה.

מתחת לזה היה גן בנימין. לאמא שלי היו שם חברות, גם מאחיות בית החולים, ולאבא שלי היו שם חברים והיינו הולכים לטייל שם.

ברחוב ארלוזורוב כשפונים ימינה לרחוב בלפור ממשיכים למטה ופונים שמאלה לרחוב

במרפסת הבית ברחוב ארלוזורוב אני בן 10 – אמא
יעלה אבא ובתיה תינוקת

מסדה, שם היה בית הכנסת קטן "עדת
ישורון" של הקהילה הייקית. מדי פעם
אבא שלי היה הולך לשם. היום הוא
משמש ישיבה חרדית. בדרך כלל אבא
הלך לבית הכנסת ברחוב יוסף. כדי
להגיע לשם היה צריך לרדת במדרגות
חיים עד לרחוב יוסף. משם פנו ימינה
לבית כנסת יותר גדול שהיום שייך
לעדה החרדית. דברים השתנו.

ליד בית הכנסת ברחוב יוסף היה מרכז
קניות קטן. חנויות שאני זוכר היו חנות
מכולת של אדון שפינר, חנות לבשר,
לדגים ומתפרה. אמא היתה עוברת שם
לקניות. גם היה קיוסק שאפשר היה
לקנות שם שתיה וממתקים והספריה
היתה קרובה אליו.

מעבר דירה מהדר הכרמל לאחוזה

כשהייתי בכיתה ו' בשנת 1962 אבא קנה דירה ברחוב דיזרעאלי בשכונת אחוזה בכרמל.

בבית הזה בקומה הראשונה היה מקלט. כתבתי על הבטון, חרטתי בבטון: "כאן גרים יעלה
ואלי". השארתי חותם יצוק בתוך הבטון לאחר היציקה. הייתי בן 12. אחת לתקופה אני עובר
שם להיזכר.

מרחוב דיזרעאלי לבית יש 50 מדרגות לרדת ולעלות כי הבית נבנה במורד לכיוון למטה כי
נבנה על צלע ההר. הבית עדיין עומד. היו שם שני בתים, מספר 36-36א'. הבית שלנו היה
התחתון. משם היה נוף יפה של כל ההר שהיה מולנו. אפשר היה ללכת מרחוב ויתקין אלינו
הביתה. כך היה עד שהתחילו לבנות את שכונת רוממה במקום שהיה לפני כן הר.

אני זוכר את רחוב ד'יזרעאלי שכבר היה סלול וחד סיטרי. היו מעט מאוד מכונית והרחוב היה מגרש המשחקים שלנו. שיחקנו ברחוב בכדור, אני וחברי מהכתה שגרו בשכונות, ויכולנו לזרוק כדור ממדרכה אחת לשניה.

אבא שלי אהב גינון, עשה גינה ושתל עצים בגינה בבית החדש באחוזה. עד היום יש עצים שעומדים שמה.

עברתי ללמוד בבית הספר "כרמל" שהיה רחוק חמישה בתים מהבית שלנו. שם, בבית הספר כרמל הגעתי לקבוצת ילדים חדשה לגמרי. בית הספר "כרמל" היה יסודי-דתי של הדתיים באחוזה. הגיעו אל "כרמל" מכל מני שכונות בכרמל שהיו דתיים..

השתלבתי טוב בכתה ו' בבית הספר כרמל. בצמוד לבית הספר "כרמל" היה בית הספר הריאלי. לא הכרנו את החבר'ה החילונים. היתה גדר בינינו.

ואנחנו היינו כל הכתה ביחד, בשבט נחשון של בני עקיבא. לבית הספר הרבה זמן אפילו לא הלכתי בכביש הראשי אלא דרך ההר בשביל הכיף. שם גדלתי בתור נער וסיימתי כתה ח'.

לא שוכח: שכנים שלנו בדיזרעאלי, גרה שם משפחה בצריף לידינו. לא יכול לשכוח את זה. הרבה הרבה שנים לא היה להם כסף. כולנו גרנו בבתים חוץ ממשפחה אחת שגרה בצריף מעץ. גם פה בנר עציון אנחנו גרנו בהתחלה בצריף מעץ.

חבר טוב יש לי עוד מתקופת בית הספר היסודי באחוזה. דני חרמון ואני למדנו באותה כתה בבית הספר וגרנו בשכונות. הוא גר בית לידי ברחוב ד'יזרעאלי. אבא שלו נהרג בתאונה בצבא כשחזר ממילואים. המכונית התהפכה והוא נהרג. השתתפתי בלוויה שלו. הוא קבור בחיפה. בתור נער לראות חבר שאביו נהרג בתאונה, זה זכרון מהתקופה ההיא שהיה בשבילי חוויה קשה.

עד היום אנחנו חברים טובים.

עוד זכרון ילדות יש לי מאבי :

הייתי נער בית ספר יסודי, לא זוכר גיל מדויק. אבא שלי מגיע כל בוקר לחנות שלו בעיר התחתית של חיפה ובדרך נהג לקנות עתון, את ה"גרזלם פוסט". את העתון נהג לקנות בקיוסק מול החנות, וגם את הסיגריות. יום אחד קרא בעתון כתבה גדולה שמי שמעשן סיגריות גורם לעצמו סרטן ומת. זו היתה פעם ראשונה שפרסמו כתבה גדולה כזו על הנושא הזה.

אני עומד לידו בחנות והוא אומר: "אני מפסיק לעשן!" הוא עישן שתי קופסאות סיגריות ביום. ואז הוא אומר לי: "אלי, אני מפסיק לעשן". לקח את הסיגריות שהיו לו בחנות ואת הסיגריות מכיס החולצה, תמיד היו לו סיגריות בכיס החולצה, ותמיד קופסא או שתיים בכיסים ובכל מקום. לקח את כולן וזרק לפח. ביום אחד הפסיק לעשן, ולא נגע יותר בסיגריות. הוא לקח החלטה ועמד בה.

בר מצווה

בגיל 13 - בר מצווה. סבא נפטר שנה לפני. את החגיגה ערכנו בבית.

זוכר שעשו לי בר-מצווה בכיתה ז'. בשבת, לחגיגת בר-המצווה הגיעו אורחים וידידים.

את המסיבה עשינו בבית. זוכר שבבר מצווה שלי בשנת 1963, כבר כשגרנו באחוזה, נסעתי עם אבא למפרץ חיפה למפעל הקרח בצ'ק פוסט. הבאנו משם גוש קרח גדול של 1 מ' אורך. שמנו אותו באמבטיה לקרר בקבוקי מים כי חגיגת בר המצווה שלי היתה בקיץ באוגוסט.

דבר מאד משמעותי היה בעיני, שאבא ביקש, ואני למדתי אצל יואל בן נון שהיה בוגר בכמה שנים ממני ולשנים נעשה רב. אז הוא היה אז בן 17 וגר לא רחוק ממני באחוזה. כמה עשרות פעמים הגעתי אליו ללמוד את פרשת "כי תצא". מאז עברו 60 שנה ואין שבת שאני לא קורא את הפרשה הזו בבית הכנסת פה ביישוב. בכל מקום שגרתי בקשתי לקרוא אותה, זכרתי וידעתי אותה בעל-פה.

בבית הכנסת ספר התורה הוא בלי סימנים וטעמים ואין ניגון או הטעמות, אבל אני זוכר הכל בדרך כלל בע"פ. כדי ללמוד איך לקרוא וללמוד את הפרשה אבא שלי קנה לי את הספר הזה שנקרא "תיקון סופרים" שבו מצד אחד של הדף כתוב ספר התורה כפי שכתוב בכתב יד ללא ניקוד וללא טעמים ושם דבר אלא רק לפי נושאים ולידו בדף יש את הטקסט עם הניקוד והטעמים שאותו למדתי. בשבת בבית הכנסת קוראים רק את ספר התורה.

בשבת בר-מצווה אני עובר על הספר המנוקד לבדוק שאני זוכר ואני קורא בקול רם בשביל כל הציבור מזה 60 שנה.

בתור "בעל הקורא", שזה מי שקורא את הפרשה מתוך ספר התורה ולא מתוך החומש עם הפירושים אלא מספר התורה המקורי.

עד היום אני קורא כל שנה בשבת את הפרשה הזאת, כשמגיע זמן קריאת הפרשה ואני מכין את עצמי קצת לפני כן ואז אני קורא לפני בני הגדול טל-נחמיה. זאת הפרשה שיש בה הכי הרבה מצוות שונות וחשובות בתורה, בין הארוכות ביותר.

המורה עמד לידי בזמן קריאת הפרשה ובדק שאני קורא נכון, והתייבש לי הפה כי זה היה באוגוסט והיה חם. ואז העלו את אבא שלי לתורה וגם את הדודים שלי. לי יש רק אחיות קטנות.

זוהי אחת הפרשות המורכבות ביותר שיש בהן הרבה מאוד מצוות על חיי היום יום וחשיבות החיים.

"אל תחרוש..."

"כי תבנה בית חדש..."

"לא יומתו אבות על בנים...."

אחת המצוות שאני תמיד מזכיר זו המצווה שכולנו מזכירים לפני פורים "זכור את עשה לך עמלק" ולפניו כמה שורות המצווה שאני תמיד מזכיר: יושר והגינות בחיי היומיום "לא יהיה לך בכיסך אבן וְאֶבֶן גְּדוֹלָה וקטנה, לא יהיה לך אֵיפָה וְאֵיפָה (זה נפח) כלומר, אל תחזיק שום דבר אחד לקנות והשני למכור... למען יאריכון ימך על האדמה"....תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה כל עושה עוול".....

"אל תעשוק..."

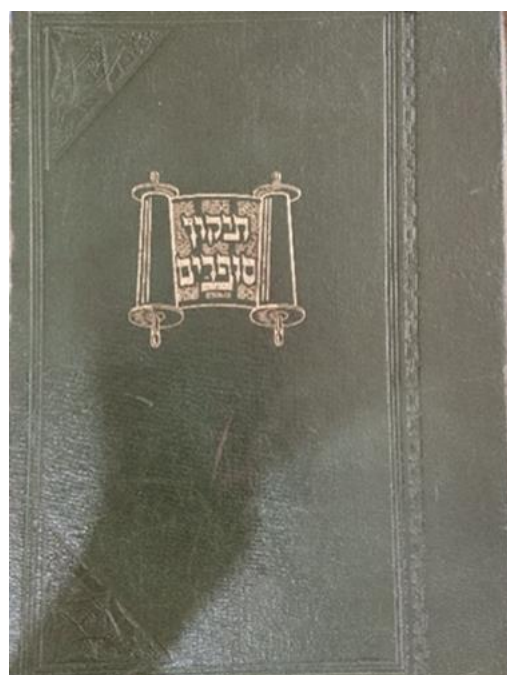
הרבה מצוות בפרשה שלי שהפכו להיות חלק מהאופי שקבלתי לחיים.

הפרשה שלי מתחילה בפסוק: "כי תצא למלחמה על אויבך ונתן ה' אלהיך בידיך ושבית שבי".....

המצוות בפרשה שלי הן מצוות שהערכים שלהן הן ערכיות וחשובות.

את כל זה למדתי מגיל שתים עשרה וחצי בערך עד שלש-עשרה שאז היה הטקס בבית הכנסת באחוזה בבית הכנסת השכונתי. פעם זה היה בית הכנסת הראשי של אחוזה. הוא היה מעל רחוב ד'זרעאלי שהיה רחוב סיני, שיורד לבית הספר "כרמל".

בשלב יותר מאוחר כשכבר היינו נשואים חיה ואני, וגרנו בנווה שאנן הלכנו ברגל לבקר את ההורים בשבתות לרחוב ד'זרעאלי.

תנועת בני עקיבא

הייתי כבר בתנועה בסניף הדר בכתות ג'-ד'. היתה שם גבעה ליד קהילת וויזניץ. הלכנו ברגל לסניף בהדר ונפגשנו עם חברים. כשעליתי לאחוזה המשכתי עם קבוצה אחרת שלא הכרתי בהתחלה אף אחד מהם. כשהייתי בהדר הייתי עם בני הכתה שלי מהדר. באחוזה זה היה עם בני הכתה שלי שם. היו שם כמה ילדים שגרו בית לידי. הסניף היה מתחת לבית הכנסת הראשי באחוזה, שהיה חמש דקות מהבית שלי. היו הרבה טיולים עם התנועה. היו פעמים שעשו פעילויות מהסניף.

בגיל הזה בכתה ו' בבית הספר החדש גם הלכנו לתנועת בני עקיבא. תמיד היה קשר בין סניפי התנועה. המדריכים בתנועה היו דמויות שנתנו לנו ערכים והבנה גם מבחינת הדת וגם בתפיסה הלאומית שגדלנו עליהם. לא זוכר ממש שמות של המדריכים. זה הנוער הדתי לאומי. ואני הייתי בשבט נחשון.

חברים הגיעו לסניף הזה גם מהכרמל הצרפתי. בשבתות הלכו ברגל דרך מרכז הכרמל וממרכז הכרמל לפעולה. ובמוצאי שבת לפעמים נתתי להם כסף שיעלו על אוטובוס לחזור הביתה. פעם היו פרוטות ולא אגורות. היו מקרים שאבא שלי החזיר אותם הביתה ברכב שלו.

תנועת בני עקיבא היתה אז מעורבת בנים ובנות, וכך גם היום וגם בניר עציון.

עם החברים מהשבט אנחנו שומרים על קשר במשך כל השנים. אנחנו החברים משבט נחשון גם בקבוצת ווטסאפ. עם חברי השבט שלי אנחנו נפגשנו מדי פעם, באיזה מלון ובכל מני מקומות אחרים.

עד הקורונה נפגשנו יחד תמיד, ומתוכנן גם השנה להפגש שוב.

המעבר לבית ספר תיכון

כשסיימתי כיתה ח' היתה שאלה איפה להמשיך ללמוד. הייתי מאד פעיל ועזרתי לאבא במעבדה ובחנות. נסעתי עם אבא הרבה פעמים לקניות חמרים וציוד בתל אביב. ואז, בכתה ח' החלטתי שאני רוצה ללמוד חשמל או אלקטרוניקה. מצד אחד היה בית הספר בסמ"ת בחיפה, שלא היה בית ספר דתי. לי היה חשוב ללמוד במסגרת דתית והרבה מהחברים למדו בישיבה. היה לי חשוב ללמוד בישיבה אבל גם ללמוד אלקטרוניקה. חיפשתי איפה ללמוד. בדקנו גם את בית הספר "סיטריין" קרוב לניר-עציון במועצה האיזורית חוף הכרמל, שהוא בית ספר מקצועי דתי וגם פנימיה. היו שם מגמות חשמל או מכניקה או נגרות והחלטתי לוותר על זה, כי רציתי ללמוד אלקטרוניקה. חיפשנו בכל מיני מקומות ואז בדיוק פתחו ישיבה חדשה בירושלים. הישיבה היתה תיכון מקצועי ופתחו שם מגמת אלקטרוניקה. נרשמתי. הישיבה ממוקמת בשכונת בית וגן, ממש על הגבול עם ירדן אז, וראינו ממש מקרוב את החיילים הירדנים מעבר לגדר.

בשנה הראשונה למדנו מכניקה. אמנם למדנו תורה וכל הלימודים האחרים.

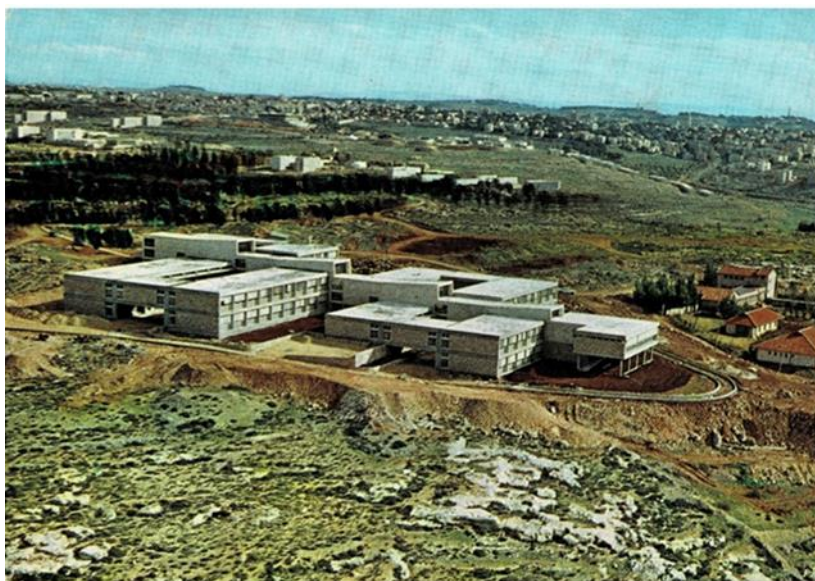
אבל לא היה ציוד מכני מחרטות וכדומה, לישיבה. נסענו פעם או פעמיים בשבוע לבית ספר אחר מבית וגן, לאיזה בית ספר אחר בירושלים ליד גן החיות. נסענו באוטובוס בערך 20 ילדים ושם למדנו את העבודה המעשית.

ובעצם רציתי ללמוד אלקטרוניקה. אבל זה מה שהיה בשלב הזה בישיבה.

בשנה השניה התחלנו ללמוד אלקטרוניקה. אבל היתה אז החלטה של המדינה שמי שלומד בבית ספר מקצועי לא יכול להוציא תעודת בגרות. למדנו אלקטרוניקה באנגלית גבוהה ועוד מקצועות אחרים ומתמטיקה גבוהה אבל לא לבגרות. לכן החלטתי, לפני כתיב י"ב, לעזוב את הישיבה וללמוד בתור "שוחר" בבית הספר הטכני של חיל האוויר בחיפה.

במשך כל תקופת הלימודים בישיבה בירושלים אבא ואמא באו לבקר אותי ופעם בשלושה שבועות נסענו הביתה. אבא ואמא הגיעו באוטו או באוטובוס. אמא באה לבקר גם את המשפחה שלה בירושלים באוטובוס או ברכבת. הנסיעה אז היתה לוקחת בערך 4 שעות.

כך למדתי שלש שנים.

בית הספר התיכון והישיבה בשכונת בית וגן בירושלים

בתקופת התיכון אהבתי לרכב באופניים. אני נזכר בחווית רכיבה באופניים עם דני חרמון חברי. דני למד בבית הספר התיכון "יבנה" בחיפה ואני בירושלים בישיבה. קיץ אחד, החלטנו דני ואני לעשות טיול אפנים מאחזזה בחיפה למשפחתו בקיבוץ טירת צבי שבעמק הירדן. היינו אז בני שש-עשרה-שבע עשרה בערך.

יצאנו השכם בבוקר בשעה ארבע, ורכבנו לכיוון העמק דרך עפולה. ובערך בשעה שתיים עשרה בצהריים כמעט הגענו לקיבוץ. היה חם בעמק.

כשני קילומטרים בערך לפני הקיבוץ התפוצץ גלגל באופניים שלי. אי אפשר לתקן. בדרך כלל נהגתי לקחת אתי ציוד לתיקון פנצ'ר בגלגלים אבל לקחת גלגל חלופי, על זה לא חשבתי. דני המשיך לרכב לקיבוץ להזעיק עזרה ואני חיכיתי לו בצל העצים בצדי הדרך.

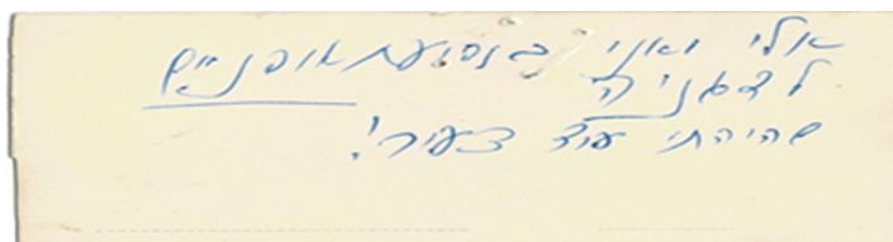
אחרי זמן דני חזר עם בן דודו עם טרקטור ועגלה. העמסנו את האופניים על העגלה וכך הגענו לקיבוץ. נשארנו ללון לילה בקיבוץ.

למחרת חזרנו לחיפה באוטובוס. אוטובוס ישיר לא היה. כן היה צריך להעמיס את שני זוגות האופניים על גג האוטובוס. בימים ההם אלה היו אוטובוסים קטנים יותר, איטיים יותר, ואת הדלתות היה צריך לפתוח במשיכה בידית. היה גם מקובל בימים ההם להעמיס מטען על הגג. על גגות האוטובוסים הותקן מעין מעקה סביב לקשירת מטענים. העמסנו את האופניים על הגג: אני עליתי על הגג ודני העביר אלי את האופניים. קשרתי אותם היטב למעקה ונסענו מהקיבוץ עד עפולה. בתחנה המרכזית בעפולה הצטרכנו להוריד כמובן את האופניים מהאוטובוס כי צריך היה לנסוע באוטובוס אחר לחיפה. הורדנו. עברנו לאוטובוס לחיפה ופעם נוספת עליתי על גג האוטובוס השני ודני העביר אלי את שני זוגות האופניים מחדש קשרתי אותם, כרגיל, ונסענו. לקח זמן עד שהגענו לחיפה.

כשהגענו לחיפה הורדנו את האופניים מגג האוטובוס אבל שם כבר חיכה לנו אבי עם האוטו בתחנה המרכזית, שהיתה אז ברחוב יפו במושבה הגרמנית, ולקח אותנו הביתה.

טיול אופניים עם אבא לדגניה. אבא כתב על התמונה מאחור

אני יכול להגיד שחיי הילדות והנעורים היו רגועים מסודרים וקבועים. היו ונשמרו קשרים עם אנשים מבתי הספר.

בית הספר הטכני של חיל האוויר

בסוף השביעית החלטתי לעזוב את הישיבה בירושלים כי בבית הספר הזה אי אפשר היה לעשות בגרות ולי היה חשוב לעשות בגרות. בגיל 17 עברתי ללמוד כ"שוחר" בבית הספר הטכני של חיל האוויר בחיפה וכחייל עשיתי בגרות.

גם שם למדתי בתנאי פנימיה. פעם בשבוע ביום שישי נסענו הביתה. היו לנו מדים של חיל האוויר אבל ללא תג מקצועי. היה סימון של בית הספר הטכני ללא סמל החיל, אלה היו מדי שוחר. שוחר הוא תלמיד בבית ספר צבאי לפני השירות הצבאי.

לפני הקבלה עשיתי בחינות קבלה ושיחות אישיות. קבלתי הזמנה להתחיל את הקורס בתאריך 5.6.67! שבוע לפני קבלתי הודעה בדואר או טלפונית, לא זוכר, שהקורס נדחה כי התחילו ההכנות למלחמת ששת הימים.

הקורס נדחה בערך כחודש אחרי המלחמה, לא זוכר בדיוק. ואני התנדבתי באחווה ובהדר לחפור ולעזור במיגון וניקוי מקלטים, בעזרה לתושבים בהתנדבות אישית, בדואר לחלוקת מכתבים. זו היתה יזמה אישית שלי.

אחרי המלחמה, חודש אחרי, התחלתי ללמוד שנה כשוחר ואז השאירו אותי להיות מדריך בבית הספר הטכני.

המקצוע שלמדתי, מכ"מ (מגלה כיוון ומרחק- רדאר) צרפתי ממלחמת העולם השנייה. הצרפתים נתנו לנו את המכ"מ הזה. למדנו על זה והדרכתי חניכים למקצוע הזה.

המכ"מ היה מכשיר מאוד גדול. עגלה גדולה של כמה מטרים בגודל חדר שהגיע לטכני שנוכל להתאמן עליו. לפרק ולתקן ומדי פעם בתור מדריך. ואני, מדריך שנתיים, נסעתי עם חניכים ליחידות מכ"מ של חיל האוויר במקומות שונים בארץ.

היו אז בונקרים של מכ"מ במירון, בצפת, בחפץ-חיים ומצפה רמון. היו גם בנות מכ"מיות. גם היה בונקר בסיני. היו שורת מסכים שישבו מולם בקרים או בקריות בחדר בגודל דירה ומפה על הרצפה של כל האיזור וכמה בנות ובנים סימנו עליה מאיפה בא מטוס ולאן הוא נוסע. הסימונים היו עם מגנט ועם מטוס קטן שכל הזמן מזיזים אותו לפי מה שנאמר ע"י הבקרים.

אני מדריך בטכני חיל האוויר

בשירות הצבאי

כשכבר גוייסתי לצבא, נוצר מהפך שאני קשור אליו.

הייתי סמל צעיר בצבא אז. אני מקבל פקודה(קשה מאד). קרא לי מפקד בית הספר, סגן אלוף: "אלי, אנחנו שולחים אותך לאמריקה (לארצות הברית) ללמוד מערכת שקוראים לה זע"ט, זיהוי עמית טורף "IFF" (Identification Friend or foe).

מה המערכת יודעת לעשות ולמה קנו אותה?

המערכת יכלה לזהות מי הוא מטוס שלנו ואיזה של האויב בעזרת קודים שהיו למטוסים שלנו והמערכת הזו ידעה לזהות אותם. מכיוון שכך כבר לא היו צריכים את המפה הגדולה הזאת. כל קצין וכל מפקד יכלו לשבת מול מסך ולראות את תמונת המצב, מי האויב ומי משלנו. ומדוע קנו את המערכת הזאת?

כתבה בעתון ידיעות אחרונות 1969 במוסף שבועות, פרסמה אירוע קשה: מטוס ישראלי חזר מתקיפה מעיראק. לא זוהה. המטוס נכנס לכיוון הכור הגרעיני בדימונה. אז קבלו החלטה. נשלח טיל "הוק" להוריד אותו כי חשבו בטעות שהמטוס הלא מזוהה יתקוף את הכור הגרעיני. האלוף מוטי הוד נתן הוראה להוריד את המטוס. ואז הסתבר שזה היה מטוס שלנו. הטייס היה יורם הרפז. הטייס נפצע במהלך התקיפה ולא היה יכול לדבר ולכן הופל.

כך נכתב בעתון ידיעות אחרונות 1969 במוסף שבועות, אירוע קשה :

יטיל קטלני :

בעבר כבר הופל מטוס מעל שטח הכור בדימונה. ב-5 ביוני 1967, ביום הראשון של מלחמת ששת הימים, נהרג טייס חיל האוויר, סרן יורם הרפז ז"ל, כאשר טיל נגד מטוסים מדגם "הוק" הפיל את מטוסו לאחר שזוהה בטעות כמטוס עוין.

הרפז השתתף בתקיפה של שדות תעופה בירדן, כשבמהלכה פגעו במטוס חוטי חשמל ששיבשו את מכשירי הקשר במטוס. כאשר שב הרפז לארץ הוא עזב את שאר המטוסים במבנה. טייס שליווה אותו העריך כי הרפז מתכוון לנטוש את המטוס בגלל חוטי החשמל, אך הרפז לא הגיב ושני המטוסים המשיכו בטיסה עד שהגיעו לאזור הכור בדימונה

המטוס המלווה הספיק לעזוב את המקום, אך אנשי הבקרה של הכור, שלא הצליחו ליצור קשר עם הרפז, העריכו כי מדובר במטוס אויב שמתכוון לפגוע ביעד האסטרטגי ועל כן ירו לעברו את הטיל הקטלני.

לאחר האירוע הזה החליטו בחיל האוויר שנדרשת מערכת שתדע לזהות אם המטוס הוא שלנו או מטוס אויב (טורף), והחליטו לקנות את המערכת הזאת מארצות הברית.

ההודעה על הפלת המטוס בשגגה פורסמה בעתון אחרי הרבה שנים. להורים נאמר אז שהטייס נעדר.

האמריקאים הסכימו למכור את המערכת הזאת לישראל. אלה היו בין ההייטקיסטים הראשונים שהיו בעולם, ושלחו אותי ללמוד בארצות הברית.

לי זאת היתה חוויה מיוחדת כחייל בן 20.

קבלתי קורס קצר בנושא דיגיטלי 0-1, למדתי מה זה דיגיטלי ומה זה הייטק. נסעתי לחודש וחצי וטסנו לארבע מדינות שונות בארה"ב כדי ללמוד את המערכת. המטרה של המערכת היתה ליצור קשר דיגיטלי בין יחדת המכ"מ לבין המטוסים. המערכת ברובה היתה קרקעית וחלק ממנה היה מורכב במטוסים. קשר בין-מטוסי היה קיים כבר מאז ועד היום, וכמובן היום הוא מתבצע בטכניקה הרבה יותר משוכללת.

היתה לי הזכות להיות אחד הראשונים שהביאו מערכות הייטק לארץ.

הייתי בניו יורק מספר ימים, היינו שבוע במיאמי, נסעתי עם עוד בחור אחד. קבלו אותנו שליחים של חיל האוויר האמריקני. שבועיים בשיקאגו, וכשלושה שבועות בלוס-אנג'לס. כמובן טסנו ממקום למקום, ממדינה למדינה ובכל מקום קבלנו רכב אמריקאי גדול שנסענו אתו ממקום למקום נהיגה עצמית. בכל מקום קבלנו אישורים להיכנס לבסיסים.

מגיע לארצות הברית, נסענו וגם נהגנו שם בשנת ה-70'. לנהוג באוטוסטרדות, בקניונים, במחלפים הענקיים אז, זאת היתה חוויה מיוחדת. הייתי לבוש חליפות, בבגדים אזרחיים. אירחו אותנו במפעלים האמריקאיים, במלונות עם בריכות שחיה, עברנו גשרים גדולים. עשינו טיול ביום האחרון להספיק ולראות עוד כל מני מקומות באיזור.

יש לנו משפחה בארה"ב. קבלתי אישור מיוחד ממשרד הבטחון לחודש חופש לבקר את המשפחה כדי לשמור על קשר אחרי הרבה מאד שנים שלא נפגשו. אני הייתי הראשון במשפחה שפגש אותם במקום מגוריהם. בניו יורק בקרתי דוד של אבי, וגם משפחה של אמא דודים ובני דודים. ובטקסס בקרתי את האחות הבכורה של אבא, רות, עם משפחתה. וגם הגענו לביקור במרכז החלל בטקסס.

ובדרך חזרה- ביקור באנגליה בלונדון ומנצ'סטר : במנצ'סטר גר יוסף-ספל אח של אמא שלי. בלונדון יש קהילה דתית. בכל מקום שמרתי על אורח החיים הדתי, הקפדתי על אוכל כשר. שירתי שנה בקבע והחלטתי לעזוב.

בשנת 1972 השתחררתי. קבלתי תעודת שחרור.

שירתי שנה בקבע אחרי שנתיים וחצי של שירות, בשל השליחות והקורסים והחלטתי לסיים. אחרי מלחמת ששת הימים הוחלט בצה"ל על הארכת שירות חובה לשלש שנים .

הסתבר שאחד ההורים של אחד החתומים קבע פנו למשרד הבטחון בטענה שהחתימו לשנתיים וחצי ואי אפשר להאריך לשלש שנים בשל החוזה. לכן שירתתי שלש וחצי שנים. כמה שנים אחרי, במבצע שלום הגליל 1982, היתה כתבה בעתון על 82 הפלות של מטוסי קרב סוריים, בזכות המערכת החכמה זע"ט. הבן הצעיר שלנו נקרא על שם המערכת, מרדכי-עמית.

בשירות המילואים

במהלך השנים עשיתי מילואים. בכל התקופה הזו מאז 1971 עשיתי כ-30 שנות מילואים בתחום שלי בחיל האוויר. הדרכתי קורסים בחיל האוויר ותוך כדי הזמן הזה גם ישבתי ולמדתי דברים חדשים וגם כתבתי את ספרי ההדרכה לקורסים. במלחמת יום כיפור אותי לא גייסו וחיה אשתי כבר היתה בהריון. הייתי בסוג של מילואים אפשר לומר בכוננות בתחום שלי, אבל לא ממש גייסו אותי. בשבת של יום כיפור היינו אצל דוד של חיה בבת-גלים וכשחזרנו הביתה עברנו ליד אגד וראינו מכוניות והבנו שפרצה המלחמה. את מלחמת יום כיפור עברנו ברוך השם בלי נפגעים במשפחה אבל נהרגו חברים ומכרים וזה לא נשכח.

ההורים שלי

Fliegendes Ehestandsblatt
zur Feier der Vermählung von
Fräulein Clara Heymann mit Herrn Julius Lion
am 24. November 1908.

Verantwortlicher Redakteur **Julius Lion** in Sötern.

Er scheint alle 25 Jahre am selben Datum.	Nächstes Jahr folgt „Der kleine Schreihals“ als Gratisbeilage.	Anzeigen gratis. Bei Wiederholung größter Rabatt.
--	--	--

Abonnementspreis gering. Damen zahlen garnichts. Herren die Hälfte. Mütter mit mehr als 10 Töchter erhalten zwei Exemplare.

Fest-Programm

Halb 10 bis 10 Ankunft und Empfang der Gäste.
10 bis 11 Uhr ordentliches Frühstück und gegenseitige Vorstellung.
11 bis 12 Uhr Hervollständigung der Toiletten.
12 bis 1 Uhr Steigende Aufregung. Vorbereitung zur Trauung.

1 Uhr Trauung 1 Uhr
definitives Zusammenführen der Liebenden.

Halb 2 bis 2 Uhr Große Nahrung. Allgemeine Gratulation und Durcheinanderlaufen.
Große Köfferei.

Nachdem folgt
Allgemeine Abfütterung!
mit humoristischen Vorträgen.

תעודת הנישואין של סבא יעקב-יוליוס וסבתא בתיה- קלרה
הורי נולדו שניהם בגרמניה למשפחות יהודיות דתיות וציוניות.

אבא שלי, שלמה ליאון

הבית של אבי בסוטרן באחד מהטיולים

אבי שלמה-זיגפריד ליאון נולד בעיירה קטנה שנקראת סוֹטֶרן (Sötern) באיזור חבל הסאאר שנקרא סאארלנד, איזור הגובל בלוקסמבורג וצפון צרפת.

הורים יהודים בגרמניה נהגו לתת שני שמות לילדים, שם עברי ושם לועזי. כשאבא עלה לארץ נרשם כשלמה. הוא גדל בבית דתי וקבל ערכים דתיים כמו כשרות, שמירת השבת וכל המצוות הדתיות הנהוגות על ידי המסורת והדת. היתה בעיירה קהילה יהודית קטנה והוא למד בבית ספר יהודי ועל כן ידע קצת עברית כשעלה לארץ.

ההורים של אבי הם :

סבי, יוליוס -יעקב ליאון, נולד בתאריך 5.1878. גם בארץ המשיך להיקרא בשם יוליוס.

סבתי, בתיה-קלרה לבית היימן נולדה בתאריך 4.5.1890.

הם התחתנו בסוטרן בתאריך 24.11.1908.

יש כמה השערות על מקור שם המשפחה ליאון :

השערה אחת היא שהשם מגיע ממקור צרפתי מהעיר ליון בצרפת, כי אולי הגיעו משם. השערה שניה היא על שם עיר קטנה בגבול בין צרפת לפורטוגל שאולי משם המשפחה ברחה אחרי גירוש ספרד לגרמניה.

נשאר השם ליאון שמשמעו אריה.

ואני, שאוהב משחקי מלים, אומר : לי-און במובן פֶח.

נולדו לסבא יעקב-יוליוס וסבתא בתיה-קלרה חמישה ילדים :

1. רות ליאון-פרנק האחות הגדולה. אחרי שהתחתנה הם ברחו מגרמניה לארה"ב וגרו בטקסס. היא נולדה בשנת 1915 ונפטרה בשנת 1988.

2. יהודה -ארנסט ליאון נולד בשנת 1916, ולאחר שהגיע לארץ התחתן עם גרטל ועבר לגור בקרית מוצקין.

3. שרה-הָדי ליאון-פליקס נולדה בשנת 1918, אנחנו קראנו לה הדי. היא ובעלה צבי היו מהמייסדים של המושב "שדה-יעקב", משפחת פליקס. "שדה יעקב" הוא מושב עובדים דתי ליד טבעון. הם היו חקלאים. גידלו משק חי וגידולי שדה.

יהודה והדי עלו לארץ לפני ההורים מטעמים ציוניים, והם אלה שהצליחו לארגן סרטיפיקטים להורים לאבי ואחותו וכך יכלו להגיע לארץ בשנת 1936, בתקופת המנדט הבריטי.

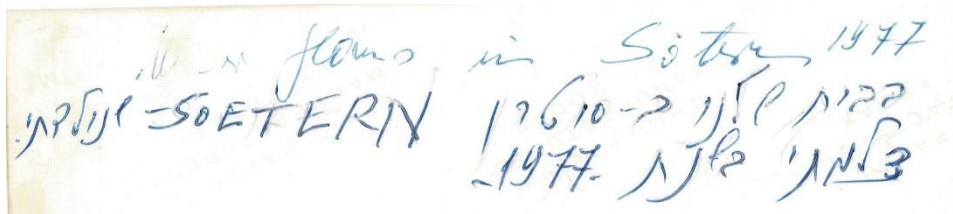
4. שלמה -זיגפריד, אבי, נולד בשנת 1920. הוא היה בן 16 כשהגיע לארץ עם ההורים. הוא נפטר בגיל 93 בתאריך 27.7.2013 בניר עציון.

5. האחות הצעירה הני-חנה ליאון-אדלר, נולדה בתאריך 4.4.1922 והיתה בת 14 כשהגיעה יחד עם אבי וההורים. קראנו לה הני. היא התחתנה עם יהודה אדלר והם עברו לגור בקרית שמואל שבאיזור הקריות.

סבא שלי גר בכפר בגרמניה וחי חיים חקלאיים. סבא בנוסף לפרנסתו מחקלאות היה גם סוחר נודד עם עגלה וסוס שעבר בין העיירות בסביבה ובין הבתים שבעיירה שלו ומכר כל מיני סחורות. סבתא היתה עקרת בית שגידלה את הילדים.

הבית בסוטרן צילום מטיול אחר. למטה: כתב היד של אבי, בצד האחורי של התמונה

לאבי היו חברים נוצרים מהכפר, שהוריהם היו במעצר (אולי מתנגדי המשטר). השכנים הזהירו אותם מהנאצים. את סבא עצרו וישב מספר ימים בכלא ואחרי ששוחרר החליטו לעזוב את גרמניה. זו הסיבה שסבא וסבתא עזבו את גרמניה וברחו לארץ ישראל.

סבא וסבתא ברחו בזמן לארץ עם שלמה והני בשנת 1936, כשכבר חוקי הגזע הנאצים בגרמניה היוו סכנה ליהודים.

חודש ימים ארך המסע לארץ ישראל מגרמניה. נתיב הבריחה התחיל עם סוסים ועגלה לשוויץ ומשם נסעו ברכבת לאיטליה. מאיטליה הפליגו באניה והגיעו לחיפה. סבא וסבתא הצילו את כל המשפחה שלנו. זו היתה החלטה אמיצה שלהם לעזוב את הבית וכל מה שהיה להם שם ולעלות לארץ. הם נשארו לגור בחיפה, בדירת שני החדרים ברחוב ארלוזורוב 54 בהדר הכרמל. העולים מגרמניה כונו בארץ "יקים". "יקה" היה כינוי ליהודים שהגיעו מגרמניה, דוברי השפה הגרמנית, שהיו בעלי נימוסים, דייקנות, נוקשות והתייחסו אליהם כחסרי חוש הומור.

השכנים בחיפה לא היו יקים. הקשרים החברתיים של סבא וסבתא התרכזו בעיקר סביב המשפחה ועם המשפחה של אמא שגם היו יקים דוברי גרמנית. הם היו קשורים לקהילת "עדת ישורון", קהילת היקים של שכונת הדר הכרמל בחיפה. היה להם בית כנסת משלהם שנקרא "בית כנסת קהילת ישורון" ברחוב מסדה 12 (תמונה בעמ' 88). בית הכנסת שימש גם מרכז חברתי לקהילה היקית הדתית של חיפה. גם בארץ הם הקפידו על אורח חיים דתי.

סבא וסבתא דברו כמעט רק גרמנית וידעו מעט מאד עברית. קצת עברית הם ידעו מהתפילות בבית הכנסת ומבית הספר. מעט עברית מדוברת למדו בארץ. עם המשפחות ועם החברים דברו רק גרמנית. אני שומע גרמנית ומבין, אבל לא מדבר אותה. ההורים שלי דברו אתם גרמנית. איתנו הילדים, ההורים שלנו דברו גרמנית ואנחנו ענינו להם רק עברית.

אחרי שעלו לארץ, סבא חיפש פרנסה ומשהו לעשות. היתה לו מזוודה קשורה לצוואר, והתהלך בין בתים ומכר כל מיני דברים כמו סיגריות, דברים קטנים וסידקית. סבתא היתה בבית ושמרה עלינו הילדים.

אבא שלי, היה בערך בגיל עשרים ותשע כשהכיר את אמא בחיפה. היו להם חברים משותפים ושניהם באו מאותו הרקע של משפחות דתיות שעלו מגרמניה. הקהילה הדתית היקית היתה קטנה אז חיפה. שם כנראה נפגשו והחליטו להתחתן בשנת 1949.

אחרי החתונה עברו אבי ואמא ללכת ללמוד בארץ ישראל. הורי ביום חתונתם בחיפה. הני עדיין גרה שם אתם. אחרי שנולדנו אחותי יעקה ואני גרנו כוכנו בדירה הקטנה יחד. כשהתחתנה הני עם יהודה אדלר, שנה אחרי נישואי אבי ואמא, הם עברו לקריות, לקרית שמואל. כשקצת גדלנו, הני ובעלה בנו יחידת דיור בביתם עבור סבא וסבתא. זו היתה דירה קטנה בת חדר מטבח חדר אמבטיה. בשנת 1953 סבא וסבתא עברו לשם. אנחנו נשארנו לגור בדירה בחיפה.

אבי נסע לבקר אותם לעתים תכופות. כילד וכנער נסעתי עם אבא לבקר אותם. כשהייתי כבר בוגר לפעמים הייתי מגיע לבקר את הדודים בעצמי באופניים מאחוזת לקריות, וחוזר עם אבא באוטו הביתה. לפעמים הגעתי לשם באוטובוס. אהבתי לנסוע באופניים ואפילו הגעתי עד לראש הנקרה כשעוד לא היה לשם כביש, כשהייתי כבר בוגר.

משפחת ליאון 1951. עומדים מימין: יהודה וגרטל ליאון מקרית מוצקין. יהודה והני אדלר מקרית שמואל.

הדי פליקס משדה יעקב, אמא שלי ואבא שלי ורחל הבת הבכורה של הדי.

יושבים: מימין סבא יוליוס עם הנכדים מרים פליקס ויאיר ליאון וסבתא בתיה קלרה מחבקת אותי.

כשסבתא חלתה הייתי בערך בן שש. היא שכבה כמה שבועות בבית החולים רמב"ם בחיפה. אבי ביקר אותה יום יום אחרי העבודה. אני בקרתי אותה בשבתות עם אבי. הלכנו אבי ואני ברגל לבקר אותה מרחוב ארלוזורוב לבית החולים וחזרה. היא שמחה לראות אותי. בתקופה ההיא אסור היה לילדים להכנס לבית החולים. אבא מצא פרצה בגדר שמסביב לבית החולים. הוא השאיר אותי שם, ואחרי שנכנס הגיע לגדר ואני השתחלתי ועברתי ויחד בקרנו את סבתא. סבתא שמחה לראות אותי בביקורים האלה.

סבתא נפטרה בשנת 1956. סבא נשאר לגור עם הדודה הני ובעלה ביחידת הדיור בקרית שמואל. הוא נפטר בשנת 1962.

אחותי הקטנה נולדה בשנת 1959 ונקראה בתיה על שם סבתא.

אבא שלי, לאחר שהגיע עם הוריו לארץ ולחיפה, בתור נער, התחיל ללמוד ולעבוד בחנויות חשמל ורדיו בעיר. אחרי קום המדינה אבא שירת בחיל הים. הוא היה מבין הטכנאים הראשונים לתקן מכשירי קשר שאז נקרא הקשר הצבאי קשר-רדיו. בתקופה ההיא לא היו

הרבה טכנאי רדיו עדיין. זאת הפכה להיות המומחיות שלו. חיל הים זימנו אותו עוד שנים אחר כך למילואים כשהצטרפו לו לתיקון מכשירי קשר.

אחרי השירות הצבאי, אבא פתח עסק משלו, מעבדה לתיקון מכשירי קשר ורדיו שנקרא "רדיו ליאון" בעיר התחתית. בתחילה היה העסק ברחוב המלכים, שעבר הסבת שם לרחוב העצמאות אחרי קום המדינה. אחרי כן הועברה המעבדה לסמטת עזה 6, סמטה קטנה בין רחוב יפו לרחוב העצמאות.

החנות בסמטת עזה 6 מימין יהודה ולידו אבא שלי

התווית של החנות שהוצמדה למכשירי הרדיו אחרי תיקון

במשך השנים המעבדה לתיקוני מכשירי רדיו ממעבדת תיקונים קטנה התפתחה למעבדה גדולה וחנות לחלקי האלקטרוניקה של פעם. כשהעסק התפתח אבא נסע לתל אביב עם האוטו שלו פעם בשבועיים בעצמו, כי לא היו אז הובלות, להביא חלקים וחלקי חילוף, לתיקון מכשירי הרדיו וגם למכירה. לאבא כבר היתה מכונית וגם טלפון היה בחנות. מספר הטלפון אז היה בן ארבע ספרות.

אני ירדתי באוטובוס ולפעמים ברגל לעיר התחתית הרבה פעמים אחרי הצהריים מהדר ומשנת 1963 הגעתי כבר מאחוזת באוטובוס. הגעתי כדי להיות עם אבא בחנות בתור נער לעזור לו. כל זה עשיתי גם בתור בוגר.

אבא עבד בחנות ובמעבדה והכניס כשותף את אחיו יהודה בשנות ה-60. יהודה עבד כקצב באיטליז ואחרי שחלה נאלץ לעזוב את עבודתו. כשנכנס לשותפות עם אבי ב"רדיו ליאון", אבי לימד אותו כל מה שצריך כי לא היה לו מושג בחשמל. ומאז עבדו יחד.

שירתי שנה קבע בטכני חיל האויר. בצבא ביקשו ממני להמשיך לחתום קבע. אני החלטתי לעבוד עם אבי בחנות שלו ושל אחיו. המחויבות שלי היתה לאבא והיתה חשובה לי יותר מקריירה צבאית. פעלתי בהתאם לערכים שקבלתי מהורי, וזה היה לתמוך באבא שלי ולעבוד אתו בחנות.

הייתי בחור בן עשרים ואחת, וכשהתחלתי לעבוד אתם גרמתי לכמה מהפיכות.

אבא קנה חנות לידו והרחיב את החנות. היו לו עוד ועוד לקוחות לתיקוני רדיו ואלקטרוניקה מחיפה מהגליל ומקיבוצים ומעוד מקומות. כשהתחלתי לעבוד אתו, אירגנתי ותכננתי לו הרחבה, תכנון קומה שניה בתוך החנות. השתתפתי גם בבניית ההרחבה.

לא שוכח איך אני, בגיל צעיר עשרים ושלוש, נסעתי לנשר עם חבר, לקנות קרשים, עם סוס ועגלה. אחרי שבועיים של עבודה החנות הכפילה את שטחה. את קונסטרוקציה הברזל עשה רתך. אבל את עבודת העץ, את הרצפה של הקומה השניה אני וחבר עשינו. עבדנו וקדחנו חורים והרכבנו. העבודה אתו עזרה לאבא שלי חיזקה את הקשר בינינו.

השינויים שעשיתי בחנות גם תרמו לעבודה בחנות וגם הדקו עוד יותר את הקשר ביני לבין אבי.

הצלחתי לעשות שינוי נוסף רציני בהיבט הכלכלי לחנות. במעבדה עבדו אז חמישה טכנאים שתיקנו מכשירי קשר ורדיו. אבא גם הוסיף ענף לתיקון והרכבת מקלטי רדיו למכוניות.

גם היה דלפק מכירות לאביזרים וחלקי חילוף.

אבל, אבא לא ידע לקחת מחירים.

עשיתי בדיקת הכנסות לחנות וקניתי לו עוד קופה. הפרדתי בין הקופות. קופה אחת להכנסות ממכירת חלקים וחלפים וקופה שניה לתיקונים שלזה היה צוות העובדים. פניתי לרואה חשבון כי רציתי לבדוק את ההוצאות לעומת ההכנסות של החנות והמעבדה. היה צריך לעשות חשבון כלכלי ואני יזמתי את הכל עם רואה החשבון.

המסקנה היתה ברורה. המעבדה של התיקונים מפסידה כסף והחנות של מכירת החלקים הרוויחה. אז אבא קיבל החלטה בעקבות ההוראה של רואה החשבון. סגר את המעבדה והמשיך לעבוד רק במכירת חלקי חילוף של אלקטרוניקה. שלב זה כבר היה בתחילת תקופת ההייטק וחברות באו וקנו חלקי חילוף למכשירי אלקטרוניקה.

החנות התפתחה יותר והרוויחה ללא הוצאות משכורות גבוהות לטכנאים ועובדים. קרה גם שטכנאים שעבדו אצלו פתחו עסקים פרטיים כולל קרוב לחנות שלו.

בשנת 1962 עברנו דירה לאחוזה אחרי שסבא נפטר.

אמא המשיכה לעבוד כאחות במקומות שונים.

הם המשיכו לגור בבית ברחוב ד'זרעאלי בחיפה. המשיכו בשגרת חייהם, נפגשו עם חברים ומשפחה. מדי פעם הגיעו לניר עציון לבקר אותנו, לראות את הנכדים.

בשנת 1978 הפסקתי לעבוד עם אבא כשעברנו ל"ניר עציון" ושיניתי את מסלול חיי.

אחרי מות אמא אבא בא לגור קרוב אלינו בניר עציון. מצאנו לו צריף במשק שמישהו בדיוק פינה. העברנו לו את כל הדברים והוא חי אתנו עוד עשרים ושנים שנה. כל השנים שחי לידנו יכולנו אני ואחותי בתיה שגרה גם בניר עציון, לתת לו יחס וטיפול. בבית באחוזה בחיפה כבר היה לו קשה לעלות ולרדת במדרגות הרבות וכאן במשק היה לו הרבה יותר קל. במשך תקופה עדיין נהג לחיפה כי המשיך לעבוד. הוא המשיך לנסוע לקניות. גם נסע למשתלות כי אהב לטפח עציצים בצריף שלו.

קנינו לו מחסן ברזל ומקמנו אותו ליד הצריף שלו. עשינו למחסן רצפת בטון ובנינו שם מעבדה לתיקוני רדיו. הוא המשיך לעבוד במחסן והיה מאושר. אושר יותר גדול היה לאבי בתקופת הזקנה להיות עם המשפחה והנכדים.

הנכדים הכירו את סבא מומו. הם ביקרו אותו, וסבא מומו היה שותף בכל אירועי המשפחה החגים והשבתות. הקירבה אלינו שימחה אותו ואותנו ונתנה לו איכות חיים.

אבא לאט לאט הזדקן עם הזמן והגיע הרגע לקחת עליו אחריות.

קרה מקרה כשאבא נסע לרפת באוטו להביא קצת זבל לגינה. הוא ירד מהאוטו ליד הרפת. האוטו התדרדר ופגע לו ברגל. הוא כבר היה מעל ל-80. הצריף שבו גר היה ליד גני הילדים. בהתייעצות עם אחיותי חששנו שאם יקרה משהו ומישהו ייפגע, זה יהיה על מצפוננו. אז החלטנו שלא ינהג יותר. באתי אליו הביתה ואמרתי לו: "אבא, אתה לא נוהג יותר". הבטחנו לו שניקח אותו לכל מקום שירצה לצאת, בין אם זה יהיה אני, הילדים או הנכדים, ולקחתי לו את האוטו והמפתחות שלא ינהג יותר.

זה היה קשה לו מאוד. גם לנו היה קשה.

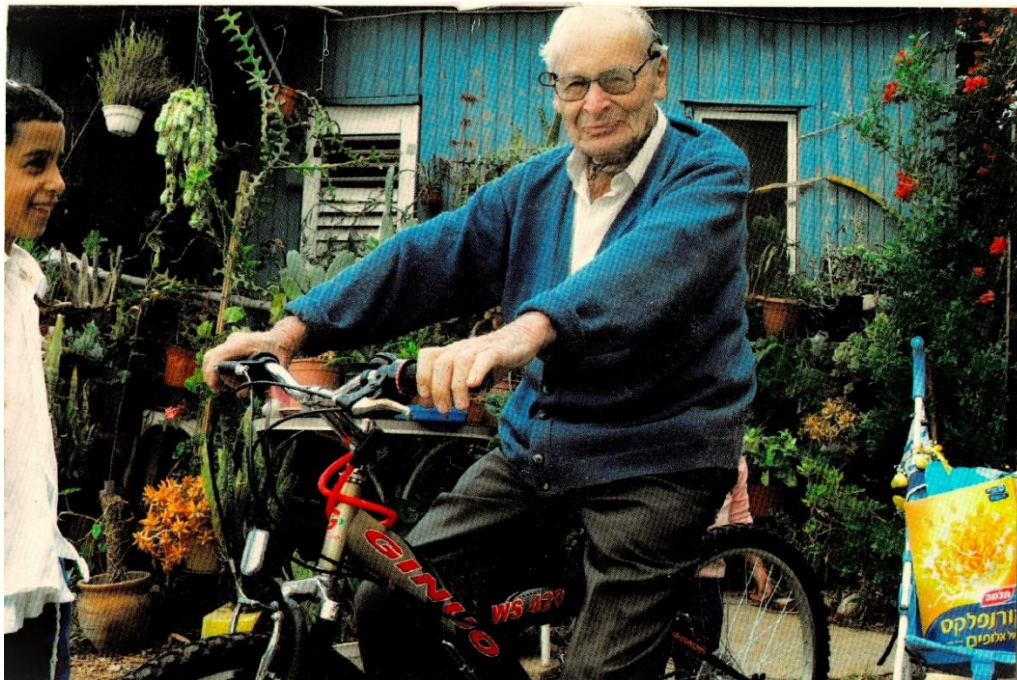
אבל הייתי חייב לקחת אחריות.

זה היה קונפליקט קשה מאוד עם אבא אבל עם הזמן התרגל. הוא חי כאן במשק בזקנתו המאוחרת, עם המטפל שלו, ואנחנו היינו אתו כל הזמן והשגחנו על הכל.

הוא נפטר בגיל 93 מזקנה מבורכת בשנת 2013, ונקבר בבית הקברות של ניר-עציון.

עבור ילדינו זאת היתה דוגמא של יחס ילדים להורים זקנים. גם הם התחנכו להתייחס כך להורים שלהם לסבים ולסבתות. הם תמיד בשבילנו כשאנחנו צריכים כל עזרה, אם אנחנו

מבקשים.

סבא מומו בנר עציון

הצריף של אבא שלי בגני עציון

אמא שלי חנה לוי

אמי נולדה בתאריך 28.6.1920 לאביה סבא שלי אליהו-אויגן לוי ולאמה הסבתא שלי אלה-גוֹדֵלָה לבית קויפמן. הם התגוררו בעיר לֶדְנֶבוּרְג באיזור באדו-וירטמברג, לא רחוק מהעיר הגדולה מנהיים שבגרמניה. גם הם היו משפחה דתית. סבתא אלה נולדה בתאריך 28.6.1890. סבא אליהו נולד בתאריך 1.7.1886 ונפטר בתאריך 18.8.1937.

לסבא וסבתא היו חמישה ילדים:

1. ואלטר, עזב את גרמניה ונסע לאוסטרליה ונשאר לגור שם.
2. הלמוט-מרדכי, עזב את גרמניה ועלה לארץ ישראל וחי בחיפה.
3. חנה, הגיעה לארץ ישראל ללמוד להיות אחות בבית החולים "שערי צדק" בירושלים.
4. יוסף, שכינו אותו בשם החיבה סָפֶל, הוברח לאנגליה ברכבת הילדים*¹ וניצל.

¹ רכבת הילדים: נקראה גם "קינדר טרנספורט". היתה משלוח ילדים יהודים מגרמניה לאנגליה להצלתם 1938-39

5. לאה, גם היא הוברחה יחד עם יוסף ברכבת הילדים לאנגליה וגם ניצלה.

מרדכי, עלה לארץ לפני אמי, הקים משפחה, ונולד לו ילד אחד, מנחם לוי, אתו אנחנו שומרים על קשר. אנחנו כינינו אותו בקיצור דוד הקָה.

יוסף ולאה היו תאומים. כשהגיעו לאנגליה נשלחו למנצ'סטר וגרו שם עם משפחה מאמצת, כפי שאירע לכל הילדים שהוברחו לאנגליה ברכבת הזו. כשגדלה, לאה נסעה לאחיה הגדול ואלטר לאוסטרליה ונשארה לחיות שם. יוסף נשאר במנצ'סטר הקים משפחה ולאחר שאשתו נפטרה עלה לישראל עם שניים מילדיו. הבן הבכור נשאר באנגליה.

כל הילדים שמרו על יהדותם ונשארו דתיים/מסורתיים.

בלדנבורג היתה קהילה יהודית. כמו כל הילדים, אמי גדלה בקרב הקהילה ולמדה בבית הספר המקומי. משם ידעה קצת עברית.

לאביה היה בית מסחר לרהיטים, בדים, וציוד לבית. העסק היה ברחוב הראשי של לדנבורג. בית המסחר היה שייך למשפחת קויפמן, המשפחה של אמא שלה. זו היתה חנות שעברה דורות במשפחה. למשפחה של אמי יש מסמך משנת 1600 של שושלת המשפחה שחיה בעיר הזו.

הבית בו גדלה אמא שלי בלדנבורג

המשפחה של אמא שלי בבית בלדנבורג: מאחור יושבים מימין לשמאל סבא אליהו לוי, סבתא אלה, האחים: ואלטר והלמוט-מרדכי. ליד השולחן יוסף חנה באמצע ולא. אמא בערך בת 13.

אחרי שסבא נפטר בשנת 1937 סבתא אלה ניהלה את החנות. הסבא היה דמות ידועה בעיר. וכשנפטר, תמונת הלוויה שלו אפילו פורסמה בעתון המקומי כשכמה מנכבדי העיר מלווים אותו. הוא קבור בבית הקברות היהודי בעיר והמצבה עומדת שם עד היום. אני שומר מודעה שנכתבה בעתון המקומי, בזמן חוקי הגזע הנאצים, ואחרי ליל הבדולח, בה נכתב שהחנות כבר לא שייכת ליהודים ואפשר להגיע לקנות שם.

סבתא אלה הבריחה את ילדיה מחוץ לגרמניה וכך הצילה אותם. היא עצמה נשארה לגור בביתה ונספתה בשואה. שמה מונצח במצבת הזכרון המוצבת בפתח בית הקברות היהודי בעיר. שמה מונצח בתוך רשימת השמות כל הנספים מהקהילה היהודית.

לפני כחמש עשרה שנים, בשנת 2008 הזמינו את אחותי יעלה ואותי לעיר לדנבורג. מטרת הביקור היתה להשתתף בטקס הצבת אבני נגף³² ליד בתי הנספים מהקהילה היהודית. על

פרויקט הנצחה מתמשך בערים שונות באירופה, שיצר האמן (שטולפֶרשטיין - Stolperstein: בגרמנית) אבן נגף³ גונטר דמניג "אבני הנגף" של דמניג שקועות במדרכות בערים שונות: המטרה להזכיר לעוברים ושבים את קורבנות הנאצים. נכון לסוף שנת 2019 הונחו מעל ל-75,000 אבני נגף בערים רבות ברחבי אירופה. ויקיפדיה

המדרכה ליד הבית בו גדלה אמי, גם הושמה אבן נגף כזו עם שמות בני המשפחה שנספו ובין שמות הנספים נכלל גם שם סבתי אלה לוי.

על המדרכה לפני הבית בו גדלה חנה לוי בלדנבורג שמו אבני נגף לזכר הדיירים היהודים שגרו בו ונספו בשואה. סבתא אלה לוי מונצחת ביניהם. 1(2008)

אבן מציבה בפתח בית בקברות בלדנבורג לזכר

הקהילה היהודית שנספתה בשואה. שם סבתא אלה לוי ששית מלמעלה.

אני ליד המצבה של סבא אליהו לוי בבית הקברות היהודי בלדנבורג

סיפור ההצלה של אמי היה כך:

סבא אליהו, אבא של אמי, היה בקשר עם הדוקטור משה וולך שהקים וניהל את בית החולים "שערי צדק" בירושלים, בתחילת המאה העשרים, בשנת 1903⁴. גם הדוקטור הגיע מגרמניה, מעיירה לא רחוקה מהעיירה של סבא וסבתא. סבא תרם כספים לבניית בית החולים ולאחר מותו נשמר הקשר בין הדוקטור משה וולך וסבתא שלי אלה. הדוקטור משה וולך עסק גם בהצלת יהודים, עד כמה שיכול, בשל חוקי הגזע הנאצים בגרמניה. הוא הצליח לארגן לאמא שלי סרטיפיקאט (אישור עליה לארץ שניתן על ידי המנדט הבריטי) לעלות לארץ ושלח אותו אליה לגרמניה. כך היא הגיעה לארץ וזה מה שהציל אותה. היא היתה אז נערה בת 18 בשנת

על הקמת בית החולים "שערי צדק" בירושלים במאמר: "הצלה בחסות בית הספר לסיעוד" הארכיון הציוני⁴ בירושלים.

1939 כשבאה ללמוד להיות אחות ב"שערי-צדק". היא נשארה לעבוד שם מספר שנים כאחות אחרי הלימודים.

בבית החולים החדש "שערי צדק" יש קיר זכרון, טבלה של כל התורמים להקמת ביי"ח "שערי צדק" הישן. שם מופיע גם שמו של הסבא רבא שלי שמואל קויפמן ומשפחתו כאחד התורמים להקמת בית החולים. כך גם אמי גדלה, על ערכים של תרומה והתנדבות.

במשך השנים אמי שמרה על קשר עם החברים שלה מגרמניה, התכתבה אתם וגם ביקרה אצלם במהלך הטיולים שעשינו יחד בגרמניה. נשמר גם הקשר עם עיר הולדתה וגם עם הקהילה היהודית של העיר מנהיים, ממנה קבלה במשך שנים לוחות שנה, מידע על הקהילה וספרים על העיר.

חנה לוי בת 18 הגיעה לארץ 1939

אני לא יודע מה היו הסיבות שהיא עברה לגור חיפה. היא עבדה בבית החולים "בתר" בהדר הכרמל, ברחוב פבזגר בחיפה. היא הכירה את אבא שלי כנראה במפגשי הקהילה הייקית בחיפה. איך ואיפה נפגשו בדיוק אני לא יודע.

כל השנים אמא עבדה כאחות. גם אחרי העבודה, בבית, טיפלה באופן פרטי באנשים שזקקו לזריקות או לכל טיפול אחר. גם כשיצאה לגימלאות המשיכה לטפל באנשים ולהתנדב.

אמא שלי אחות בבית החולים בתר בחיפה

כשאמא חלתה, במשך כחצי שנה גרה אצל אחותי בתיה שגם היא כבר עברה לגור במשק. בתיה גם למדה להיות אחות, ועבדה בניר עציון. כאחות יכלה לטפל בה. אמא נפטרה בשנת 28.5.1995 כ"ח אייר תשכ"ה, בת 75 שנים. גם היא קבורה בניר-עציון.

בכל שנה אנחנו מקיימים אזכרה להורים. כל המשפחה יורדת לבית הקברות. גם אחותי בתיה ומשפחתה שגרה פה במשק. גם אחותי יעלה ומשפחתה מגיעים מירושלים. אנחנו בערך עשרים וחמישה אנשים באזכרה, רק בני המשפחה כולנו. גם השנה היינו יחד כל המשפחה עם הילדים והנכדים. כל אזכרה היא הזדמנות למפגש משפחתי שבתיה מארגנת אצלה בבית.

אחותי יעלה גם היא ממשיכת דרכה של אמי, גם היא אחות, והיא גרה עם משפחתה בירושלים ועדיין עובדת בבית החולים "שערי צדק".

זכיתי לקחת את ההורים שלי כמה פעמים לחו"ל לטיולים וגם לבקר חברים שלהם מהילדות. שניהם שמרו על קשר עם החברים שלהם מאז שהיו ילדים גם בעיר של אמא וגם בעיר של אבא. התכתבו אתם. גם היו חברים שהגיעו לארץ לבקרים.

אני נזכר, כתפישת עולם, בפרשה שלי "כי תצא..." "כתוב: "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות, איש בחטאו ויומתו..." זה מזכיר לי בהקשר לסיפור על אחד החברים של אמא מהכתה שלה. אביו היה נאצי מוצהר. בסוף המלחמה הבריטים או האמריקאים תלו אותו כעונש כי היה נאצי. אבל הבן אמר פעם שהוא לא אשם שאביו היה נאצי, כי הוא בעצמו לא כזה. הוא נשאר חבר של ההורים. הפרשה שלי מסבירה כי בנים לא יומתו על חטא אבותיהם ואבות לא יומתו על חטא בניהם. הפסוק הזה חקוק בזכרוני למקרה הזה במיוחד ולמקרים אחרים בכלל.

המשפחתיות היא ערך מאד חזק אצלנו והכי חשוב.

טל הבן הבכור שלנו מארגן פגישה משפחתית פעם בשנה. כולנו מתאספים בכל פעם במקום אחר, בצימרים, ואנחנו מבלים יחד שלשה ימים. אנחנו עושים הכל יחד טיולים וארוחות. המפגש הזה חשוב לנו מאד.

אחד הדברים שהיה חשוב לנו לעשות כשכבר גרנו פה במשק, היו טיולי השרשים. הטיולים היו היבט נוסף להידוק הקשר המשפחתי הזה. נסענו מספר פעמים עם ההורים לטיולים כשעדיין היו חיים.

לכל טיול כזה תמיד צירפתי מישהו נוסף מהמשפחה, מהאחיות, מי מהילדים או נכדים. יש לי סדרת אלבומים עם תמונות ובכל אלבום אני מקפיד לכתוב רשימות השנים והמקומות שהיינו ובקרנו עם המשפחה.

תכננתי מראש את הטיולים האלה עם מפות ומקומות לטיול וללינה. ארגנתי את הכל מראש בצורה מסודרת. המפות היו מסומנות עם המסלולים והמקומות שהיינו בהם ואני שומר עליהן לזכרון.

נסענו עם אמא שלי לבקר בלדנבורג, העיר שלה. עם אבא שלי נסענו לסוטרן העיירה בה נולד. בקרנו גם את בת הדודה היחידה של אבא שלי מהמשפחה שנשארה בגרמניה על גבול צרפת. שמה היה Meta.

זה שם גרמני רגיל. בעברית אם כותבים את שמה "מתה" הוא נשמע אחרת. היינו אומרים שהדודה "מתה" חיה. אבא היה בן שמונים וקצת כשבקרנו אותה והיא כבר היתה בת למעלה מתשעים שנים.

אבא ואמא נפגשו שם עם חברים שלהם שגדלו אתם ולמדו אתם בבית הספר. הם נשאו אתם בקשרים, למרות שלחלק מהם היו הורים נאצים. גם נשמו ביניהם שנים קשרי מכתבים. חלק מהחברים אפילו הגיעו מגרמניה לביקור בארץ.

הטיולים האלה חיזקו את הקשר של המשפחה והילדים אל המקומות מהם הגיעה המשפחה, וחיברו בין העבר להווה. זה עבורי חלק חשוב, ההסטוריה שלי איך מתקשרת עם זו של אבא ואמא, וחלק חשוב מהעבר שלי ושל המשפחה. הם חלק בלתי נפרד ממורשת המשפחה.

ההורים שלי – ביקור בנר עציון

ההורים שלי שומרים על שמחת חיים. ביקור כבר בבית החדש שלנו ואבא מרכיב פנס במרפסת

התנדבות-הערכים שקבלתי מהורי

ההורים היו מתנדבים מסורים. הם לימדו אותי מהם ערכים ומהי התנדבות. זו היתה ההארה מאז, לקבל ערכים ולהעביר אותם הלאה לדורות הבאים. אני מספר את כל זה כי גדלתי בבית שבו ההורים היו מתנדבים.

בתקופה שגרנו עדיין ברחוב ארלוזורוב בהדר הכרמל, אני זוכר את אמא שלי האחות, יורדת ברגל אחרי העבודה בבית החולים לקניות בשוק תלפיות. מדי פעם בחודש או חדשיים, לפני שערכה את קניותיה הלכה לתחנת מגן דוד אדום, שהיתה ליד השוק, לתרום דם. לאחר מכן ישבה שם לחכות כחצי שעה, ואז המשיכה לשוק לקניות. ואני, גם כילד וכנער, הלכתי איתה, ישבתי וראיתי את אמא שלי תורמת דם. בתקופה ההיא לתרום דם מרצון לא היה מקובל כמו היום. אחרי שסיימה את סבב הקניות בשוק עזרתי לה לסחוב את תיקי הקניות בשקי בד, ומשם עלינו ברגל דרך רחוב ארלוזורוב בעליה התלולה חזרה הביתה.

ועוד דבר שאני לא שוכח: בקרית אליעזר פתחו בית חולים נוצרי (בית החולים האיטלקי). הסכימו שם לקבל כמה חולים יהודים. אמא שלי אירגנה קבוצת נשים לבשל עבורם אוכל כשר בכל יום, כל אשה בתורה, לאותם מספר יהודים, ולהעביר לבית החולים.

ואני זוכר שפעם בשבוע אבא שלי התנדב לקחת לשם את סיר-הסירים (סיר מורכב על סיר מאלומיניום עם ידית שאפשר לשאת). היו בו ארבעה סוגי מאכלים שאמא בישלה בתורה. אבא הביא את הסירים לבית החולים בבוקר בדרך לעבודה ואחרי הצהריים לקח חזרה את הסירים הריקים הביתה לניקיון ולשימוש חוזר ליום המחרת.

מעשה התנדבות נוסף של המשפחה ושל אמא שלי אני זוכר עוד מתקופת שהותי בישיבה בירושלים בגיל חמש-עשרה בכתה ט'. הישיבה רק נבנתה ולא היה מקום עדיין למגורים. אנחנו התלמידים ישנו בבית שכור שהישיבה שכרה למענינו למטרה זו. חלקינו ישנו בחדרים עם מיטות קומתיים, שניים בחדר. ובסלון ישנו 10 ילדים במיטות רגילות. לכל אחד היה ארון צר וארוך לשים את תכולת המזוודה שלו שהספיקה לשבועיים שלשה. אתי בחדר ישן ילד שהגיע מאחד היישובים ליד ירושלים. כשהתחיל החורף הירושלמי, אבא הביא לי שמיכת חורף. כל אחד הביא לעצמו ציוד מהבית. שמתי לב שהילד התכסה עם שמיכת צמר דקה בלילה ואני התכסיתי בשמיכת פוך עבה. סיפרתי לאמא ואבא על הילד הזה. הם החליטו לקנות לו שמיכת פוך ואכן קנו לו שמיכת פוך יקרה, ארזו ושלחו לישיבה. הם שלחו אותה לרב של הכתה כי לא רציתי שהנער יידע שזה ממני. הרב קרא לו ונתן לו את החבילה. הנער בא לחדר וסיפר שקבל מתנה. הרב כתב מכתב הערכה לנו ונתן אותו לי אישית. אבל ממני הנער לא שמע מילה ולא ידע ממני קבל את המתנה.

ראיתי את ההורים עושים מעשי התנדבות, וזה השפיע עלי ועל דרך ההתנדבות שלי בעתיד.

התנדבות בעמותת "פעמונים".

התנדבתי כעשר שנים בעמותת "פעמונים".

"פעמונים" הוא ארגון שעוזר למשפחות שהסתבכו כלכלית לצאת ממצוקה ולהתנהל נכון. "פעמונים" הצליח לעשות זאת על ידי הדרכת משפחות להתמודד עם המציאות כדי לצאת מהבעיות הכלכליות שלהן.

התנדבתי כשבע שנים בעמותה, ליוויתי כמה עשרות משפחות מטירת כרמל ועד חדרה. "פעמונים" היה ארגון עצמאי ולא היה קשור למערך פעילות ועדת ההתנדבות במועצה האיזורית חוף הכרמל. בשנים האחרונות הארגון כן יצר קשר עם ועדת ההתנדבות במועצה ואני המשכתי את ההתנדבות שלי בארגון גם מטעמה.

פנו אלי מועדת ההתנדבות להמשיך את הפעילות שלי בעמותה, ואפשרו לי לקבל את המשפחות הזקוקות לעזרה במשרד אצלם במועצה או בבית המשפחות. כל הנסיעות

והפעילויות היו על חשבוני. זוהי התרומה שנתתי כדי לאחד ולעשות טוב. התמיכה שנתן הארגון עשה מהפיכות טובות למשפחות.

באופן הזה, במשך כשלוש שנים נוספות מיינתי כשבעים משפחות שפנו ל"פעמונים". העזרה שקבלו היתה מציאת מסלול מתאים להן אחרי בחינת הבעיות שלהן. לכל מי שפנה לעזרה היה מבנה תא משפחתי שונה, מזוגות ובודדים עם או בלי ילדים, עד משפחות גדולות. לכל משפחה היה סיפור אחר.

משימת ההתנדבות שלי בארגון היה לדעת לאבחן את כל המקרים. הרקע שלי איפשר לי לדעת איך להתמודד עם הנושאים האלה. ברוך השם, כמעט את כולם הצלחנו להוציא מהבעיות בלי לתת להם כספים בפועל. חשוב היה ללמד משפחות איך להתמודד נכון, איך להבין את הבעיות, איך לקרוא מסמכים ואיך לעבור על ניירת.

סיפורים הרבה יש על משפחות שהיו להן בעיות כלכליות קשות שהצליחו לצאת מהן. סיפור כזה אני יכול לספר על משפחה אחת, כדוגמא לאופן בו המפגשים והעזרה הארגון מעניק למשפחות שהסתבכו.

זו היתה משפחה בעלת יכולת כלכלית. ליוויתי אותה כמעט שנה שלמה, ואני מביא את ספורה כמובן בלי שמות ובלי פרטים. בני הזוג היו בעלי תפקידים בכל מני נושאים ועם ילדים. ארגון "פעמונים" הפנו אותם אלי. נהגתי לקבוע פגישות עם המופנים אלי מ"פעמונים" וכשהיה צריך לפעמים, קבעתי פגישות אצל המשפחות בבית. במקרה הזה באתי אליהם. הם הוציאו בין חמישה לעשרה קרטונים עם ניירות של בנקים, מסמכים שלא פתחו את הדואר ואת המעטפות. לי אמרו שלא עניין אותם לפתוח אותן. הסתבר שעם הזמן הם הסתבכו כלכלית וכפתרון לקחו הלוואות רבות והצטברו להם חובות גדולים.

הגעתי אליהם פעם או פעמיים בחודש לפי הצורך. הנוהל בפגישות האלה היה להפגש רק עם בני זוג יחד. קרה אמנם פעם שהגברת לא יכלה להגיע. היתה לה איזו שהיא נסיעה ונתקעה בפקק. חיכיתי חצי שעה ומאחר והיא לא הגיעה קמתי ועזבתי. עשיתי כך רק בשל העקרון לא לשבת עם אחד מבני זוג אלא לעבוד יחד.

דבר ראשון פתחנו את המעטפות ומיינו אותן. את כל החומר הזה היה צריך כמובן לבדוק. בקשתי מהם למיין אותן, מה מהבנקים, ממש הכנסה וכדומה. כשהתחילו לסדר אותם נפתחו להם פתאום העיניים. ואז התחלנו לעבוד יחד. לעזרה היתה כבר אז תוכנת מחשב.

התחלנו לרשום כל חודש את ההוצאות לפי הנושאים השונים בכל תחום, ולכל הוצאה הוצמדה קבלה. אחרי כחודש חדשיים הזוג קבלו תמונת מצב. הם הבינו את רמת החובות ובחנו את יכולת ההחזרים והבינו שיצטרכו לשלם החזרי חובות במשך שנים רבות. על הזוג היה לפתור את אופן תשלום החזרי החובות אם באמצעות הכנסות עצמיות או בעזרת הורים

או בכל דרך אחרת. זה חלק מהעבודה שצריכים לעשות, לקבל החלטות ביחד. אלה היו אנשים עם רקע כלכלי בסך הכל טוב. בסופו של דבר נפתר העניין. זאת העבודה העצמית שמשפחה כזו חייבת לעשות, ניתוח של העובדות וחיפוש אחר הפתרון הטוב ביותר לכל מצב. פגשתי אותם שוב אחרי שנה שנתיים והם יצאו מהמשבר הזה. כשהם התארגנו עם המצב קראו לי פשוט כדי שאציג להם דרך עבודה להמשך.

הגישה שלי לחיים בדרך כלל היא תכנון המשאבים המשפחתיים. כאשר יש דברים שמשפחה רוצה לתכנן לעתיד כמו חגיגת בר-מצווה לטווח של שלוש שנים קדימה לבן, או אם רוצים להוציא כספים למטרות שונות, נדרש לזה תכנון כלכלי מראש. יש דרכים שונות כמו חסכון או למצוא דרך לשים כסף בצד שיתאסף ולא לקחת הלוואה גדולה כי אז מסתבכים. כך צריך להתנהל עם אירועים גדולים שמצריכים השקעות כספיות רציניות כמו חתונות, טיולים לחו"ל, חופשות בקיץ וכך עם כל המשימות האחרות. הנחלת הגישה הזו בעבודה שעשינו עם משפחות, זו העבודה שנעשתה בכל מני מצבים שונים שהגיעו אלינו.

ספור אחר היה על אם חד הורית לילדה בכיתה ג' או ד'. היא היתה אז בת עשרים וחמש בערך. היא עבדה כעוזרת לגננת ומשכורתה היתה בין חמשת אלפים לששת אלפים שקלים. יום אחד הגיעו אליה הביתה מההוצאה לפועל והתחילו להוציא לה דברים מהבית. בכל פעם שהגיעו ודפקו לה בדלת, לקחו לה פעם את הטלוויזיה, פעם תנור אפיה קטן, דברים בסיסיים.

בפגישה הראשונה אתה הסבירה לי מה קרה. הסתבר כי כשהיתה בת שמונה-עשרה אבא שלה הכניס אותה כשותפה בעסק שלו. אבא שלה פשט את הרגל ונפטר. כשותפה בעסק כל החובות עברו אליה. היא נשארה לבד, אשה שלא הבינה דבר בענייני חובות והוצאה לפועל, ולא ידעה איך להתמודד אתם. אחרי פעם פעמיים שישבנו בדיוק נגמר העניין. עורך דין שהיה מכר שלי עוד לפני שעברנו לניר-עציון, התנדב לעזור לה. הוא ליווה אותה כמה חדשים, הלך אתה לבית המשפט וסגרו את כל הסיפור הזה. לשלם היא שילמה במשך כמה שנים מאתיים-שלוש מאות שקל בחודש. זה היה החזר הכספים לחוב של האבא. אחרי שהחוב שולם סגרו את העסק. הצלתי את האישה הזאת. זאת היתה לה סיטואציה קשה. אלה רק דוגמאות. אבל ברוך השם היו הרבה משפחות שהתמודדו והצליחו.

כשכבר גרנו במשק התנדבתי גם להיות עם אנשים מהמשק.

הרבה מעשי התנדבות אני באמת עשיתי עוד בהמשך וגם בגיל ותיק יותר.

התנדבתי אצל שכן שלי במשק שהיה נער בשואה. אחרי המלחמה עלה לארץ והגיע לגור בניר עציון. אשתו בינתיים נפטרה וילדיו לא מתגוררים במשק. הכרנו טוב. הוא הזדקן והתדרדר לאט במשך הזמן. המשק איפשר לו מטפל זר כדי שלא יהיה בודד.

בכל יום אחר הצהריים באתי אליו. בשלב מסויים הוא התחיל להיות מבולבל. הייתי אתו כדי שיהיה לו עם מי לדבר. שוחחנו על כל מני דברים, על כל מני נושאים.

פתאום יום אחד הוא הגיע אלי למרפסת בצעקות: "הנאצים רודפים אחרי". נתתי לו להירגע והלכנו ככה קצת בכביש כדי להוציא אותו מההרגשה הלא טובה. בהמשך המשפחה לקחה אותו, בגלל שהיה לו מטפל לא אפשרו לו יותר לצאת לבד. האיש הזה נפטר בינתיים.

ועוד איש במשק שהגיע מצרפת לישראל היה גם נער בשואה. הוא היה בין הראשונים פה במשק. יש לו הסטוריה אישית כבדה מאד. הוא התחתן והקים משפחה במשק. שמו זאב רייזמן. מנהל המלון של היישוב הוא בנו יואל רז.

זאב רייזמן היה בשנים עברו מנהל המפעל של המשק, היה פעיל ב"גרנות" * והיה פעיל מאד במשק. הוא יצר קשרים מסחריים בצרפת עבור מפעל הבשרים של המשק. היה לו בן שנהרג בצבא.

בכל שבוע ביום ראשון אני מגיע אליו. יושב אתו שעה. האיש צלול לגמרי ואנחנו מדברים על כתבות שקרא בעתונים. הוא כתב ספרים ועדיין כותב על כל מני נושאים. אני מקבל ממנו עותקים של הספרים שכתב והוציא ותמיד יש לנו על מה לדבר. מדברים על הסטוריה, על יהדות, על עברו, על המשק. הביקורים שלי משמחים אותו. הוא הגבר היחיד מהתקופה ההיא שעדיין נמצא במשק. חשוב לי לומר שבקשתי מהילדים שלו אישור להתנדב ולבקר אותו. ואני יושב אתו לתת לו הרגשה טובה.

ברוך השם גם הילדים שלנו ומשפחתם קבלו את ערך ההתנדבות ומעבירים אותו הלאה לנכדים.

הנכדה שלנו נעה-חנה בת השבע-עשרה, הבת של טל וטלי שגרים בניר עציון, כבר מתנדבת במועצה האיזורית חוף הכרמל, פעם בשבוע במד"א.

אספר גם ספור התנדבות לשידוך של חיה ושלי לחבר הטוב שלי מהילדות דני חרמון. בזמנו שידכנו לו בת זוג מהמשק. כשהגענו לניר-עציון הכרנו בחורה רווקה. דני היה רווק. שאלתי את דני אם ירצה להכירה והוא הסכים.

הם התחתנו. הוא עבר לגור בניר עציון והקימו משפחה. מאז גם הוא וגם המשפחה המורחבת שלהם גרים בניר עציון. אנחנו נפגשים ביישוב ובבית הכנסת ואשתו גם פעילה ביישוב.

עוד משהו חשוב לי לספר בנושא ההתנדבויות.

בשל הפציעה של קובי שהיא דוגמא למקרה קשה מאד, לפעמים במשך השנים נסעתי לבקר הורים של חולים ופצועים בבתי החולים, לשבת אתם לעודד ולהעביר להם מהנסיון שלי דרכים להתמודדות, איך לעשות אימונים בבית ודרכי שיקום.

כשכבר יצאתי לגמלאות התנדבתי בפרויקט "ידיד לחינוך" מטעם המועצה. בעמותה הזו יש אלפי מתנדבים בכל הארץ. כשלש שנים התנדבתי בעמותה הזאת. התחלתי להתנדב עם ילדים בנושאים הקשורים להקמת המדינה ותולדות המדינה בתור גמלאי. התנדבתי בבית הספר הדתי יסודי האיזורי שליד ניר עציון. במשך כשלש שנים המורות היו מוציאות ילדים מכיתות ה' ו' לשיעורים נפרדים שאלמד אותם הסטוריה של מדינת ישראל. המורות בבית הספר בחרו לתת לפרויקט תלמידים קבועים לשיעורים שהעברתי. ששה ילדים מכתה ה' וששה מכתה ו', שעה בשבוע לכל קבוצה.

מבחינתי האיחוד של מדינת ישראל הוא כל העם היהודי מכל התפוצות שהתאחד. הדוגמא האישית היא המשפחה שלי שהיא קיבוץ גלויות.

עם התלמידים עבדתי עם הספר "50 שנה למדינת ישראל", ועם מצגת במחשב על פי סדרה של מפות. עבדתי גם עם אטלס כדי שיקבלו פרופורציה, להראות לילדים את המיקום הגיאוגרפי של ישראל. הראיתי להם באטלס את מפת אסיה והים התיכון ואיך אנחנו, המדינה הקטנה במזרח התיכון עם כל האויבים שלנו מסביב, לאן הגיעה המדינה עד היום. חשוב היה לי שהילדים יקבלו מושג על המיקום של ישראל כלפי העולם ואת תפישת העולם והערכים שלה. בכל כיתה ישבתי ודברתי על ההסטוריה של מדינת ישראל. בהתחלה איך המדינה הוקמה, ואחר כך עברנו לשלב של התפתחות המדינה עד היום. חשוב היה לי להראות לתלמידים את ההישגים של המדינה. ניהלתי לשיעורים האלה דפי נוכחות של הילדים ורשימת הנושאים אותם לימדתי. גם שיתפתי אותם בחוויות האישיות שלי בתוך ההסטוריה של המדינה. במפגשים עם הילדים לא רק אני דברתי אלא גם הילדים דברו. גם הם ספרו סיפורים על המשפחות שלהם, מאיזה ארצות הגיעו מה עשו ואיפה חיו.

השיעורים האלה נמשכו שלש שנים עד הקורונה. אחרי הקורונה המשכתי עוד קצת והפסקתי לא מזמן.

שנה לפני סיום ההתנדבות שלי גם קבלתי מכתב הוקרה מאחת הכיתות מההורים והמורות. לסיום השנה של "ידיד לחינוך" שנת 2023 התקיים מפגש מתנדבים בקיבוץ "שדות ים". למרות שהודעתי כחדשיים מראש שאני מסיים את תפקידי בעמותה, הגעתי למפגש. רכזת המתנדבים של חוף הכרמל היא יהודית צור. קבלתי תעודת הוקרה מהמועצה ומ"ידיד לחינוך" כתודה על שנים של התנדבות. נתנו לי את תעודות ההוקרה בפני כל המתנדבים.

גם חיה אשתי מתנדבת. אנחנו אנשים מתנדבים בכל מני תחומים.

ככה זה היה בטבע של המשפחה שלנו, ספגנו מההורים שלי ומההורים של חיה בחינוך שלנו תפישת עולם של התנדבות כדרך חיים. גם בתוך המשפחה שלנו, של חיה ושלי, אנחנו נוהגים כך. ברוך השם גידלנו את הילדים שלנו כך שגם הם ספגו את הערכים האלה, זה גם אצלם בדם. הרעיון המרכזי בחינוך שלנו הוא שאתה כהורה מגדל ילדים בדרך מסויימת והם מעבירים אותה הלאה לדורות הבאים .

אלי יקר
ראשית תודה על פגישה כה נעימה, שהקשבת והבנת והושטת יד לעזור.
כל זמן הפגישה ראיתי את דמותו של אבי בפניך, כי הייתי זקוקה ליד מושיעה ועצה טובה, מישהו שיעצור בעדי לעשות שוב טעויות.
אני שמחה ונרגשת מהצעד ואני מרגישה שזו ההחלטה הטובה ביותר שקיבלתי בעשור האחרון.
התחלתי לעיין בחומר ואני מבטיחה לעשות כל שתבקשו כדי שהתהליך יצליח.

תודה
ושבת שלום
שבת חמה ונעימה
קרן 10.1.18

פעמונים

מגלים אחריות

נובמבר 2012

אלי יקר,

פנית לארגון פעמונים על מנת להתנדב ולתת ייעוץ והכוונה בניהול כלכלת הבית למשפחות הזקוקות לכך.

ליווית את מר [REDACTED] לאורך תקופה, בה היו הצלחות ואתגרים. עשית זאת באהבה גדולה, עם הרבה רצון והשקעה של חשיבה, זמן ומרץ, תוך עידוד וקידום המשפחה לקראת המטרה.

אנו נפרדים ממר [REDACTED], בתקווה גדולה שישכיל לשמור על ההרגלים החדשים שניסית להקנות לה.

במהלך התקופה שחלפה, עברנו יחד עם [REDACTED] כברת דרך משמעותית וכלל לא פשוטה, במהלכה הענקת למר [REDACTED], כלים וסגנון התנהלות שונה בהתייחסות להוצאות והכנסות המשפחה.

**מצבך הכלכלי האישי שבתחילת הדרך לא היה טוב. אני מקשת לבודות לך מצומק
הלב, על היותך שצריך נאמן לפעמונים. בכל פגישה עם מכר מושת (אמס
נפגשתי עם יאיר), אני מאלה שוב ושוב את הפעולה שאתה מצליח בתחום
לכולם.**

תודה רבה על כל פועלך- יישר כוח

בברכת הצלחה,

הילה יבנאי-טל

מנהלת אזור צפון השרון

פעמונים מחוז שרון-צפון טל': 03-9127170 פקס/מייל: 03-9127171 דוא"ל: paamonim.stz@gmail.com

יום חמישי 14 באפריל 2011

עבור

אלי ליאון

מנחה פעמונים

הנדון : מכתב סיכום לפעילות ליווי כלכלית במשפחת

ברצוננו את תודתנו הכנה על תמיכתך בנו בתקופה שהייתה עבורנו קשה עד מאד
ונראתה כדרך ללא מוצא. בזכות הידע ויכולת הליווי שלך. ושל פעמונים. הצלחנו להגיע
למודל שבוא אנחנו גם חוסכים בהוצאות וגם מחזירים הלוואות.
בהנחיה שלך ושל הצוות החזרנו 80 אחוז מהחוב שהיה לנו כשהתחלנו את המפגשים אתך.
ללא ספק שהרצון להיות ליד . לעזור בהלוואת הגישור ההדרכה הצמודה האסרטיביות שלך
עזרה לנו רבות . היום אנחנו מתחילים את השלב השני . והוא לחסוך כסף לכל ילד. ולעבור
את מסיבת בר המצווה של בשלום.

בברכה

חג שמח לך ולכל בני משפחתך

חיה ואני

איך הכרתי את חיה

הייתי בן עשרים ושתיים. בסך הכל לא הכרתי הרבה בחורות. יצאתי קצת עם אחרות. כשהדרכתני בטכני חיל אויר, הכרתי שם בחור אחד בשם נתן, ששאל לגמרי במקרה אם ארצה להכיר את אחותו. היא היתה חיילת בנח"ל. היא גם היתה קומונרית בסניף בני עקיבא בשכונת מגוריה, קרית אליהו. נתן פנה אלי. הסכמתי. הכירו בינינו ויצאנו כמה פעמים. כשהכרנו חיה כבר היתה בשלבי שחרור מהצבא. לפני השחרור שירתה זמן קצר גם בחיל הים.

ואותו הבחור, נתן, הפך להיות גיסי.

כמה חדשים אחרי שהכרנו החלטנו להתחתן. התחתנו בשנת 1972.

הצעתי לה נישואין באחד הטיולים שעשינו בשכונת בת גלים, השכונה הרומנטית של חיפה. ישבנו אז על ספסל בטיילת הישנה של בת גלים מול הים, מול הסלעים עליהם התנפצו הגלים, לא רחוק מבנין הקזינו הישן.

את החתונה ערכנו באולמי רון, אולם אירועים שהיה מבוקש מאד אז בחיפה. האולם היה ממוקם בככר מאיריהוף שבקרית אליעזר, לא רחוק מבית ילדותה של חיה. האולם הזה כבר לא קיים יותר. לחתונה הוזמנה כל המשפחה, גם חברים של שנינו, גם מהשירות הצבאי. חיה הזמינה גם את חברי הגרעין שלה. היתה חתונה עליזה ושמחה.

על הגורל שזימן את שנינו יחד יש לי סיפור נחמד לספר :

גיבור הסיפור הוא טייפרקורדר קטן מקליט קלטות.

הסיפור היה ככה :

לפני חזרתי ארצה מסיור הלימודים שלי בארצות הברית קניתי לי טייפ קטן לקלטות. טייפ כזה קטן היה אז חפץ נחשק שלא היה עדיין בארץ בשנת 1970.

ואני, חייל על אזורחי, הגעתי לשדה התעופה בארץ וכמובן הצהרתי על הטייפ. במכס בשדה התעופה הודיעו לי חד משמעי שאני חייב במכס. לא עזרו הויכוחים וההסברים שאני חייל, אני בשירות פעיל, בטכני חיל האויר בחיפה, ולא חייב במכס. הסכימו שם להעביר אותי לבירור בבית המכס בחיפה ברחוב הנמל ליד השער הצפוני של נמל חיפה.

חודש עבר עד שהטייפ הגיע לבית המכס בחיפה.

הגעתי לשם כבר במדים לברר את ענין תשלום המכס. קבל אותי אדם נחמד מאד שהבין את המצב ושיחרר אותי מתשלום המכס על הטייפ. כשראה אותי במדים של הטכני סיפר לי שיש לו בן, נתן גרינגלס שהוא מדריך במחלקת האלקטרוניקה ואמרתי שגם אני מדריך שם באותה המחלקה ואני מכיר אותו.

דודי יהודה אדלר בעלה של דודתי הני גם עבד במכס בתפקיד בכיר, ואני חייב להגיד שלא כהתחשבות מיוחדת על סמך הכירות אישית שוחררתי מתשלום מכס על הטייפ וקורדר הקטן, אלא רק בזכות היותי חייל במדים.

כשפגשתי את חיה, והגעתי להכיר את הוריה התברר לי שהאיש הנחמד במכס הוא אבא שלה. נסגר המעגל. זהו הגורל.

גם אחותי בתיה נישאה לצביקה אלבין, בן הדוד של חיה, והחניך לשעבר בטכני ראובן הוא אחיו, שהכיר בינינו.

וזהו. מאז כולנו משפחה.

אחרי החתונה גרנו בשכונת נווה שאנן בחיפה כמה שנים. היתה לנו דירה ברחוב קליבנוב בחיפה.

גם לדירה הזו יש סיפור בפני עצמו.

כשהדירה היתה מוכנה למגורים, הזמינו אותנו לקבל מפתח לדירה. זה היה יום שישי, ערב יום כיפור 1973, שהיה גם ערב מלחמת יום כיפור. היינו חלק ממשפחות שכבר קיבלו מפתחות לדירות. היו גם שכנים כאלה שעדיין לא קבלו מפתחות לדירותיהם.

כשעברנו לגור בדירה, התברר שלא היתה לגמרי מוכנה למגורים. עדיין לא סיימו אותה עד הסוף והיו חסרים בה כל מני דברים כמו חשמל וגז למשל. גרנו בה כמות שהיא, ואני ארגנתי כל מה שצריך כדי שאפשר יהיה לגור בה בנוחות. בלון גז הבאתי וגנרטור לחשמל.

במלחמת יום כיפור לא גוייסתי אלא נשארתי בכוננות בגלל מקצוע צבאי מיוחד שבשבילו עברתי קורס בטכני. הייתי בסוג של כוננות מילואים אבל לא ממש גייסו אותי. גיסי כן השתתף במלחמה כי היה עדיין בשירות קבע ואני הייתי משוחרר.

וחיה כבר היתה בהריון.

באותה שבת של יום כיפור התארחנו בביתו של הדוד של חיה בבת-גלים. הבית השקיף על תחנת "אגד" וכשיצאנו למרפסת ראינו המון מכוניות והבנו שפרצה מלחמה. את מלחמת יום כיפור עברנו בלי נפגעים במשפחה, אבל נהרגו חברים ומכרים וזה היה קשה.

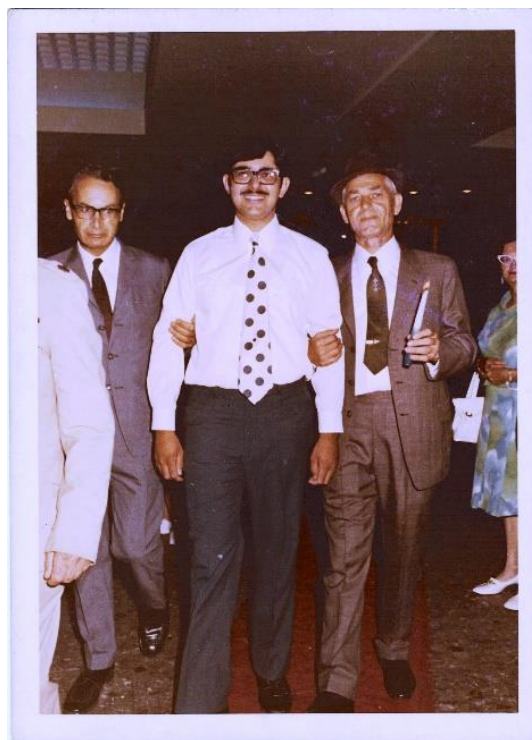
בינואר 1974 אחרי המלחמה נולד הבכור טל שייזכר תמיד כתינוק שהובא הביתה בארגז בנות, כמו שכבר סיפרתי, ושנתיים אחריו נולד קובי בחיפה.

חיה למדה בסמינר למורים "שאנן" בחיפה, בנווה שאנן, והיתה מורה לחינוך מיוחד. חיה גם לימדה בבית הספר "ניר-עציון", בית הספר הדתי של חוף הכרמל.

עברנו לניר-עציון, והרבה מהזכויות שלנו ביישוב הם גם בזכות חיה רעייתי.

ואני מכנה אותה מאז, חייתי, במובן חיה שלי.

תמיד כמו שאני, אוהב משחקי מלים.

הסיפור של חיה שמספרת איך קרה הדבר

איך הכרתי את אלי.

נולדתי בקרית אליהו, שכונה בחיפה, בשנת 15.2.1952.

הורי, מרדכי וציפורה (לבית נויהוף) גרינגלס, היו ניצולי שואה. שניהם הגיעו מהשואה מפולין, עברו את מסע יוצאי השואה, דרך המחנות בקפריסין עד שהגיעו לארץ והתיישבו בחיפה. הורי היו דתיים והשתייכו לתנועת בני עקיבא, התנועה הציונית הלאומית הדתית. קבלנו, אחי אחותי ואני, חינוך דתי מהבית.

אנחנו שלשה ילדים במשפחה:

אחי הבכור נתן גרינגלס היה נשוי לרבקה ז"ל, גר בזכרון יעקב ולו שני ילדים: אייל והדס. אחותי הצעירה לאה שכטמן נשואה לחיים גרה בשכונת נווה שאנן בחיפה ולה ארבעה ילדים: נטלי, אורטל, עינב, מעוז.

בילדותי למדתי בבית הספר "מוריה" שהיה יסודי דתי. בתיכון למדתי בבית הספר "עירוני ו' " שהיה בשכונת נווה-יוסף, גם הוא תיכון דתי. סיימתי את בית הספר התיכון עם בגרות.

מהתחלה, עוד כילדה הייתי בתנועת בני עקיבא בסניף המקומי של קריית אליהו. כבוגרים היינו עולים בכל מוצאי שבת לסניף בני עקיבא בהדר, כי המדריכים שלנו היו מהסניף הזה.

לא הכרתי את אלי מהתנועה בתקופה ההיא.

התגייסתי לצבא לנח"ל הדתי ושירתי ברמת הגולן ביישוב אל-על, שעם הזמן שינו את שמו לאליעד על שם אלי כהן ז"ל. הבנות שירתו בנח"ל שנתיים.

בשל בעיה משפחתית בקשתי העברה לחיפה. המשכתי את השירות הצבאי לתקופה הקצרה שנשארה לי לשרת, בבסיס חיל הים בחיפה. בזמן הקצר ששירתי שם לא היה לי תפקיד מוגדר בחיל. תוך כדי השירות הצבאי הייתי גם קומונרית בתנועה. בקשו ממני בתנועה והקמתי את סניף בני-עקיבא בקרית אליהו מחדש.

ובינתיים, פחות או יותר בזמן הזה, ראובן, בן דוד שלי היה בשירות צבאי באכ"א (אגף כח אדם) בחיל האוויר, והיו לו כל הנתונים כולל על חיילים בחיל הים. יום אחד הוא התקשר אלי בטלפון ואמר לי: "חיה, את משתחררת מצה"ל". עניתי לו שעוד לא מלאו שנתיים לשחרור כי עברו רק שנה ושבעה חדשים. אמרתי לו שהוא חולם והוא התעקש להגיד לי שהוא לא חולם. "ממחר את משוחררת" הודיע לי. ובאמת השתחררתי מהשירות.

ואז בתקופה הזאת פגשתי את אלי. וזה היה ככה:

אחי נתן היה מדריך בטכני חיל האוויר במחלקה לאלקטרוניקה יחד עם אלי.

בן דוד שלי, ראובן אלבין, היה חניך בטכני חיל האוויר, הכיר את אלי והיה זה שהכיר בינינו.

אחי נתן בקש מראובן שישאל את אלי אם ירצה להכיר אותי. וכך היה.

בהתחלה לא הסכמתי להכיר את אלי. היו לי מחזרים. אבל בן הדוד שלי שכנע אותי לנסות. הוא פשוט הודיע לי שקבע לי פגישה עם אלי ואני חייבת לצאת לפגישה.

בפעם הראשונה נפגשנו בבת גלים. אחרי הפגישה אלי שאל אותי אם ארצה שנמשיך ליצור קשר והסכמתי. נפגשנו כמה פעמים נוספות. פעמים אצל הורי, פעמים אצל הוריו.

ובבת גלים בטיילת הישנה ליד הקזינו, אחרי מספר חדשים, על הספסל שם, אלי הציע לי נישואים. והסכמתי.

ואז, כמובן, אחרי שהשתחררתי, התחתנתי עם אלי.

כשפגשתי את אלי חשבתי שהוא נושא שם מחייב מאד. המילה "אל" מחייבת אותו להיות דתי כמו שהאל רוצה. בתוך השם המלא שלו אליהו נמצאת גם המילה "לי" המתארת בדימוי את ההתייחסות של נושא השם אל עצמו, אל המחויבויות שלו. הוא מאד דקדקן בכל דבר ולכן כל דבר שעשה הצליח. אלי "יקה" מתוקתק. הוא חייב שכל דבר שהוא עושה יהיה מושלם.

הגישה שלי לחיים היא זרימה. הרגשתי שהתפקיד שלי בחיים המשותפים, בזוגיות שלנו, הוא לאזן את הדיוק הזה.

אני יכולה להגיד שהשילוב הזה עובד טוב מאד בחיינו המשותפים.

מההתחלה ועד היום.

מדינת ישראל — משרד הדתות

א * 203555

- 34305 -

תעודת נשואין

פרטים אישיים	הבעל	האשה
הזוג	ליאון	גרינגלס
שם המשפחה		
השמות הפרטיים	אליהו	חיה
העדה (הדתית)	יהודי	יהודיה
	כהן / לוי / ישראל	
תאריך הלידה	22.8.1950	15.2.1952
משלח היד הנוכחי	טכנאי אלקטרוניקה	חיילת
מקום המגורים לפני הנשואין	חיפה רח' דישראל 36 א'	חיפה רח' יפו 155
מס' הזהות	5023730	5124543
הורים	ליאון שלמה	גרינגלס מרדכי
שם המשפחה והשמות הפרטיים של האב		
שם המשפחה והשמות הפרטיים של האם	" חנה	" צפורה
מקום מגוריו של האב	חיפה רח' דישראל 36 א'	חיפה יפו 155
מקום מגוריה של האם	"	"
משלח ידו של האב	רדיו ליאון	פקיד
משלח ידה של האם	עק"ב	עק"ב
העדים	עד א.	עד ב.
שם המשפחה והשמות הפרטיים	הרב ח.ש. שרייבר	משה נאמן
משלח היד	רב צבאי	חזן צבאי

הריני מאשר בזה, כי הנשואין של הזוג הנ"ל נערכו ב. חיפה

(מקום החופה)

יום ל. חמשה עשר לחודש אלול שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושנים

24 לאוגוסט 1972 (תאריך לועזי)

(מקום הרבנות)

עמ' י' חתומים
חתימת הרב המורשה

הרבנות הראשית חיפה
מוצא ביום 33 תשרי תשל"ב

הילדים שלנו

המוטו שלי: המשפחה היא הדבר החשוב ביותר.

אנחנו משפחה מעורבת עדתית, באיחוד כל העם, שהגיעו מכל העדות: לילדים שלנו שיוך בני זוג מכל העדות! זהו אחד הדברים הכי חשובים בעיניי שהמשפחה מלוכדת ומכל העדות בארץ. בעיניי זו המשמעות של חזון הגאולה.

אני יכול להעיד כי המשפחה שלי היא קיבוץ גלויות.

יש לנו ארבעה ילדים: טל-נחמיה, יעקב המכונה קובי, אפרת ומרדכי-עמית.

הם נשואים, בעלי משפחות ויש לנו מהם נכדים ואפילו נינים.

1. טל הבכור ואשתו טלי. טלי ממוצא תימני.

הם גרים במשק. טלי עובדת סוציאלית בקיסריה ובאור עקיבא.

טל נולד בחיפה, בינואר 1974 במוצאי שבת. סיפור הלידה של טל מיוחד. גרנו אז בשכונת נווה שאנן בדירה משלנו. שלשה חדשים לאחר מלחמת יום כפור נולד טל הבכור. בשבת חזרתי מבית הכנסת וחיה אמרה שהיא מרגישה שהיא צריכה ללדת. לקחתי מראש יום קודם את המכונית של אבי. על המכונית של אבי היתה מדבקה עליה היה כתוב "לא נוסע בשבת". זה היה בתקופה שלא היה מספיק דלק ומכוניות חויבו לא לנסוע יום בשבוע. זו היתה גם הפעם הראשונה בחיי שנסעתי בשבת. חששתי גם שאיזה שוטר יעצור אותי. אבל לקחתי אותה לרמב"ם במכונית בשבת, הגענו בזמן והיא ילדה במוצאי שבת.

המחלקה היתה בשלבי בניה. היו עגלות לתינוקות אבל רק העגלות אבל בלי עריסות הפלסטיק בתוכן. את התינוקות שמו בארגזי קרטון של בננות שהתאימו לגודל העריסות המקוריות. זאת היתה הדרך היחידה להמשיך ולהפעיל את המחלקה תוך כדי בניה. לא השתמשו בארגזים מילד לילד לשימוש חוזר אז הוצאנו את טל בארגז בננות מבית החולים. כשהבאנו אותו הביתה לדירה החדשה שלנו עדיין לא היה בה גז. והבאתי בלון גז לדירה. ובחדר המדרגות לא היה חשמל וגם לא מעלית. עלינו במדרגות לדירה שלנו בקומה השלישית.

עד גיל ארבע טל גדל בחיפה ובשנת 1978 עברנו לניר עציון. הוא הלך לגן ילדים בנווה שאנן בהתחלה ואחר כך המשיך בניר עציון. בבית הספר היסודי למד בניר עציון ואחר כך למד בישיבה מקצועית "קרית נוער" בבית וגן בירושלים, אותה הישיבה שאני למדתי בה בתור נער. בצבא עשה קורס קצינים. את טלי הוא פגש בירושלים כששירתה ברובע היהודי והתחתנו.

טל היום אזרח עובד צה"ל. קיבל פרס מהצבא כקצין מצטיין, ומכהן כסגן אלוף בפקוד העורף במילואים במועצה האיזורית חוף הכרמל, באיזור שלנו.

טל עבד בחברה שהמציאה פטנט. מערכת מעקב אחרי כל נהג במכונית צה"לית. בכל פעילות, המערכת מדווחת למפקד הישיר של הנהג. המערכת הורידה באחוז גבוה את מספר התאונות ועבירות התנועה בצה"ל.

כאזרח עובד צה"ל טל נוסע להדריך את המערכות האלה בכל בסיס. זוהי פעילות חיובית לטובת המדינה.

הוא נקרא טל-נחמיה. טל נגזר בשל ברכת הטל "טל ומטר..." ונחמיה על שם דוד של חיה שנרצח בשואה.

לטל וטלי חמישה ילדים:

1. ליאור הבכור נולד בתאריך 6.7.1997, נשוי לרוחמה-רחל ולהם שלשה ילדים, הנינים שלנו:

גלעד-שלמה בן חמש,

רוני בת שלוש,

רות הנינה החדשה. שמה רות כי נולדה בשבועות 2023.

הסיפור של שמה הוא מיוחד. האחות הבכורה של אבי שברחה מגרמניה לארה"ב שמה היה רות ליאון. היום הנינה החדשה גם שמה רות ליאון. ואני שאלתי את ליאור איך ידע לבחור את השם רות על שם הדודה.

ליאור עובד היום בהייטק ולומד בטכניון ואשתו גננת בטירת כרמל, אשת חינוך בגנים.

2. טלאור הבן השני, נולד בתאריך 15.3.2000. הוא שירת בצבא בשריון אחרי שנת מכינה ב"בית רימון" בגליל. הוא השתחרר מהשירות בשנת 2022. אחרי השחרור מהצבא, הלך את שביל ישראל וגם עבד בצד הטכני של הטיולים האלה לפתור בעיות טכניות של מטיילים. הוא אוהב לגלוש בים ונסע לסרילנקה לגלישה. נראה לגמרי תימני.

3. ניתאי-אברהם, נולד בשנת 28.8.2002, חייל כבר חצי שנה. לאחר התיכון למד שנתיים בישיבה וגם התגייס לחיל השריון.

4. נעה-חנה בת שבע עשרה, נולדה בתאריך 5.1.2006, נקראת חנה על שם אמי חנה ליאון, והיא תלמידת תיכון באולפנה בכפר פינס ולומדת לבחינות הבגרות. כבר הוציאה רשיון נהיגה. היא מגיעה הביתה בסופי השבוע ויש לה הרבה חברים וחברות. היא מתנדבת במד"א חוף הכרמל.

5. הודיה בת שלש-עשרה, נולדה בתאריך 25.1.2011, נקראת על שם אבא של טלי, יהודה ז"ל, שנפטר. היא לומדת בכיתה ז' בבית ספר דתי, חטיבת ביניים בזכרון יעקב.

מימין לשמאל: נעה-חנה, ליאור, טל-נחמיה, רוחמה-רחל עם הבת רונית, טלי, ניתאי-אברהם
יושבים: טלאור מחזיק את גלעד-שלמה (הנכד הראשון של טל וטלי והנין הראשון שלנו
הודיה והתינוקת רות.

2. יעקב ואשתו יפית. יפית ממוצא סורי/חלבני.

יעקב נקרא על שם סבא יעקב אבא של אבא שלי. קובי הוא שם החיבה.

יפית היא במקצועה פיזיותרפיסטית.

קובי נולד בשנת 1976 שנתיים אחרי טל. עדיין גרנו בחיפה בנווה שאנן. אני הייתי אז בן 26 וחיה בת 24. כשעברנו לניר עציון קובי גדל פה במשק בגני הילדים, בבית הספר היסודי ובתיכון למד בבית הספר "יבנה" בחיפה. גם הוא למד בישיבה בירושלים "קריית הנוער" בבית וגן ועבר משם ללמוד בכפר-חסידיים וסיים בגרויות. אחרי התיכון התגייס לצבא ליחידת "שמשון" בתור לוחם בגבול עזה. בצבא אז החליטו לסגור את היחידה הזו. קובי התנדב עם קבוצת החברים מ"שמשון" לסיירת "אגוז" שנפתחה מחדש, והיה במחזור הראשון שלה כבר כלוחם עם החברים. כאשר היו בפעילות בלבנון קובי נפצע קשה מאד. זה פרק משמעותי ביותר בחיי משפחתנו ועליו אספר בנפרד.

לקובי ויפית שלשה ילדים :

רועי - נולד בתאריך 21.10.2005, בן שבע-עשרה

נגה – נולדה בתאריך 6.2.2008, בת חמש-עשרה

איילה – נולדה בתאריך 14.4.2013, בת עשר

הם גרים בכפר ויתקין.

מימין לשמאל: רועי, איילה, קובי, נגה ויפית

3. אפרת נשואה לאהרון-מאיר דינור. אהרון מאיר ממוצא אשכנזי.

אפרת גננת ושנים רבות עבדה בגנים בניר עציון. לפני כשנתיים החליטה ללמוד סיעוד ועובדת במקביל גם בבית החולים הלל יפה .

אהרון-מאיר הוא אדריכל. עבד במועצת זכרון יעקב.

הם גרים בניר עציון.

להם ארבעה ילדים :

אלעד – נולד בתאריך 9.6.2003, חייל ונשוי לשחף-ציונה. הם נפגשו כשהיו שניהם קומונרים כשהוא היה

מדריך בקומונה. הוא משרת בחטיבת כפיר.

מתן – נולד בתאריך 30.9.2006, בן שבע עשרה תלמיד בכיתה י"ב בכפר גלים

שיר – נולדה בתאריך 11.7.2010, בת חמש-עשרה לומדת בכיתה י' בתיכון הדתי בזכרון יעקב

יובל – נולדה בתאריך 18.7.2015, בת שמונה לומדת בכתב ג' בבית הספר היסודי בניר עציון.

מימין לשמאל: אפרת, שיר, לידה יובל מאחורי יובל אהרון-מאיר, מתן, שחף-ציונה ואלעד

4. מרדכי-עמית ואשתו מור ממוצא מרוקאי.

מור עוסקת בהוראת מוסיקה.

מרדכי נולד בתאריך 21.12.1990. בניר עציון. עבר את כל המוסדות החינוכיים במשק, גן ילדים ובייס יסודי. בתיכון למד שנתיים בבית הספר ברנקו-וייס, שהיה במרכז הכרמל בחיפה. אחרי שנתיים שלמד שם נסגר בית הספר הזה, וכל הכתה עברה לכפר הנוער הדתי שליד היישוב רכסים. שם השלים בגרויות.

הוא התגייס לצבא לחיל השריון. בפעילות צבאית נפגע בעין והוכר כנכה צה"ל. אחרי הצבא למד בישיבות שונות ובמקביל למד לתואר ראשון ושני בחינוך ועוסק בהוראה. השתלם בתחומי ההייטק ובמקביל לעבודתו בחינוך הקים חוגי לימוד לילדים בנושא ההייטק.

מרדכי ומור גרו בתחילה במצפה יריחו, ועברו לגור ביישוב חיספין שברמת הגולן.

יש להם ארבעה ילדים :

יוסף- נולד בתאריך 28.10.2016, בן שבע

שמואל – נולד בתאריך 13.10.2018 בן חמש

יהודה – נולד בתאריך 11.6.2020, בן שלש

אליה – נולד בתאריך 8.10.2023, התינוק הנכד החדש שלנו.

הוא נקרא על שמי. בעדות המזרח נהוג לתת שמות על שם סבא או סבתא בעודם בחיים.

מאז שמור חלק מהמשפחה, הנכדים מכנים אותי סבא חמור על משקל חם של מור.

ככה אני, אוהב משחקי מלים וחידודי לשון.

מימין לשמאל: מרדכי-עמית, חיה ויוסף, שמואל, אלי, יהודה, מור עם אליה הקטן

עד הקורונה אירחנו את הילדים והנכדים תמיד לארוחות שישי וחגים. מאז, הארוחות והחגים עברו לאחריות הילדים, ובכל פעם מארח משהו אחר. ארוחות שישי מארחים בעיקר טל או אפרת שגרים במשק. אבל כולם מקפידים לבקר אותנו, מתארחים עם הילדים לשבת. יש לנו בית מותאם לאירוח ואנחנו שמחים כשהם באים עם הנכדים .

הנכדים ואנחנו בקשרים הדוקים. הרבה פעמים אני לוקח אותם להסעות לצבא, לישיבות, ואני מכנה את עצמי סבא אלי הסבל, סובל בכיף. חיה מכינה להם מאכלים שונים שהם אוהבים.

טל הבכור מארגן פגישה משפחתית פעם בשנה עם כולם בצימר, בכל פעם במקום אחר, ואנחנו מבלים יחד במשך שלשה ימים. אנחנו עושים הכל ביחד. טיולים וארוחות. חשוב לנו לבלות יחד כמה ימים ולשמור על חיזוק הקשר המשפחתי.

חלק מהרקע של חשיבות השמירה על הקשר המשפחתי הזה, אחד הדברים שחשוב לנו לעשות, מאז שגרנו פה במשק, לנסוע לטיולי שרשים. מספר פעמים נסענו עם ההורים כשהיו עדיין בחיים. לכל טיול כזה צירפתי תמיד משהו מהמשפחה, אחיות ילדים או נכדים. יש לי סדרת אלבומים עם תמונות ובכל אלבום, בנוסף לצילומים ומפות, אני מכין גם רשימות לפי השנים והמקומות שבקרנו וטיילנו בהם.

בטיול המשפחתי השנתי: טיול מאורגן לכל השבט ליד הירדן בגליל, קיץ 2023

קובי: פציעה ושיקום

קובי היה חייל בשמשון. אחרי כן היה ב"אגוז". הוא שירת בלבנון וביום ה-24.12.1996, י"ד בטבת תשנ"ז, נפצע קשה מאד ממטען .

כהרגלי, ירדתי למפעל ברגל כפי שעשיתי יום ביומו בכל השנים שעבדתי במפעל. בכל בוקר בשעה שש ירדתי ובסיום יום העבודה עליתי ברגל הביתה.

ביום ההוא בחזרתי הביתה, בעודי צועד בדרך העולה ליישוב, עברה אותי מכונית עם אנשים במדים. תוך זמן קצר מאד חזרה ועצרה לידי ויצאו ממנה האנשים במדים שבאו להודיע לי שקובי נפצע. הדבר הראשון ששאלתי אותם היה אם הוא חי או מת. אמרו שהוא חי ואספו אותי ואת חיה ונסענו לבית החולים רמב"ם.

קובי היה הפצוע הראשון שחולץ בהליקופטר מלבנון. הוא היה פצוע קשה מורדם ומונשם . בבדיקות גילו כדורית בצוואר ורסיסים בגוף.

כשהגענו לבית החולים קובי כבר היה בחדר הניתוח להוצאת הרסיסים וכוונה להוציא את הכדורית התקועה בצוואר. זה היה, כמו שאני מספר תמיד, רגע של "הסכין על הצוואר". עליתי לחדרו של מנהל בית החולים והסברתי לו את ההתלבטות שלי אם צריך להוציא את הכדורית מהצוואר כי זה מצב שיכול לסכן את קובי.

ברגע הזה מנהל בית החולים עצר את הניתוח ובקש מהמנתח להגיע אלינו ולהסביר את המצב ומה הוא עומד לעשות. ואני אמרתי לעצור את הניתוח. באותו הרגע קבלתי החלטה שלא לנתח מתוך מחשבה שנדרשת חוות דעת שניה לחשוב טוב על הדרך לטפל במקרה. גם הידיעה שהמנתח שהיה אמור לנתח את קובי היה מנתח תורן ולא הייתי בטוח שהוא מומחה לניתוח מורכב כזה. לאחר תיאור המצב על ידי המנתח התורן, מיקום הכדורית בצוואר, היה לי ספק שגרם לי לחשוב שאולי לא צריך לנתח בכלל .

כל הסיטואציה הזו נעשתה בלחץ של זמן בערב, מתוך דאגה גדולה ומתוך הרגשה שהחלטות ברגע הזה יכולות להיות גורליות עבור קובי.

מנהל בית החולים רמב"ם בקש מהמנתח להשתתף בדיון על ההחלטה הזו, שיתף אתי פעולה ואישר את ההחלטה שלא לנתח.

מנהל בית החולים גם הסכים שנביא מומחה שייתן חוות דעת שניה, אם צריך ואפשר לנתח או לא .

לחיות הדעת השניה הגיע מנהל מחלקת עמוד השדרה של בית החולים "שיבא" ועוד רופא נוסף. התקיימה ועדה להתייעצות בין מנהל רמב"ם הרופא הנוסף והמנתח מ"שיבא" לחיות הדעת השניה. הרופאים ברמב"ם אמרו שכן לנתח והמומחים מ"שיבא" אמרו שלא.

ההחלטה של חיה ושלי היתה: לא לגעת !

קובי מאז משותק מהצוואר למטה ומתנייע על כסא גלגלים ממונע .

אני מחזיק עד היום כדורית מהפציעה על מחזיק המפתחות שלי.

קובי הועבר ל"שיבא" לתהליך שיקום של חצי שנה. כל המשפחה היתה אתו שם בתקופה הזו ללוות אותו בתהליך. תמיד היה אתו מישהו בכל ימות השבוע וגם בשבתות, גם אחיות, גם חברים שלו שהגיעו להיות אתו .

הוא חזר הביתה משותק.

לשם חזרתו הביתה היה צורך לבצע שינויים בביתנו, כדי שיוכל לגור בבית עם מטפל סיעודי. צריך היה לבנות אגף נוסף לקובי ולמטפל. השיפוץ בבית נועד לתת לו אפשרות מגורים בתנאים האופטימליים לפחות בהתחלה.

היו שיחות עם קובי. הוא החליט שהוא רוצה יחידה נפרדת, אמנם לידינו, ולמרות הפציעה הקשה ומצבו הגופני, המטרה שלו היתה לחיות חיים עצמאיים ובנפרד.

משרד הבטחון היה אחראי על הכל, שילם על הכל והכספים הועברו למשק. במשק התקינו ושיפצו למענו בית ישן מותאם לו אישית בעזרת יועץ מיוחד. הוא גר שם שלש שנים. כל יום היינו אצלו לכל עזרה אפשרית. הוא קיבל אוטו מיוחד לנכים מהצבא והוא נוהג .

את כל זה ניהלנו חיה ואני תוך כדי עבודה. היה חשוב לי לא למוטט את החיים שלנו אלא לשלב את השגרה עם העזרה לקובי.

אחרי שלש שנים קובי רצה להתרחק עוד קצת ולבנות חיים עצמאיים במקום אחר. חפשנו מקום במרחק סביר כדי שנוכל להתראות לעתים יותר קרובות. מצאנו בית בכפר ויתקין .

משרד הבטחון מימן הכל. את התאמת הבית לכל הצרכים של קובי. התקינו את כל העזרים לשיקום ולחיי היום יום שהוא צריך. בבית התקינו גם מעלית לקומה השניה .

הוא נחשב לאחד הפצועים היותר קשים בצה"ל 100%+

ואכן קובי עצמאי. ואני מודה על כך שהוא חי ופעיל.

ואפילו טייל בדרום אמריקה עם חברים. החברים עזרו לו בטיול בכל התארגנות עם כסא הגלגלים, בדרכים באוטובוסים ובכל מה שהוא היה צריך.

ובינתיים, בשנים שבין 1989-96/7 כבר התחיל האינטרנט. התחלתי לחפש ולבדוק אפשרות אם ניתן לגעת בכדורית שבצוואר גם אחרי שנים. בארץ המליצו שלא לגעת. קבלתי המלצה על רופאים בבית חולים במיאמי ששם יכלה להיות אפשרות ניתוח להוציא את הכדורית מהצוואר. משרד הבטחון מימן לי ולקובי את הנסיעה למיאמי שארה"ב כולל השהות, לבדוק את האפשרות הזו. זה היה בזמן שקובי טייל עם החברים בדרום אמריקה. קובי הגיע מדרום אמריקה ואני הגעתי מהארץ למיאמי. זו היתה הנסיעה הראשונה שלנו לארה"ב במסגרת החיפושים לפתרונות נוספים למצב של קובי.

המסקנה של המומחים שם היתה שלא לגעת כי כבר נראה סוג של שיפור תנועה בידיים. היה חשש שכל תזוזה במצב תוכל רק לגרום נזק נוסף. קובי קיבל את ההחלטה שלא לנתח והסכים לנסות שיקום מתקדם יותר.

תוך כדי חיפוש מומחים לניתוח והנסיעה למיאמי, חיפשתי גם אפשרויות שיקום. מצאתי מחלקה בלוס-אנג'לס שנקראה :

To teach the spine to walk

גם הנסיעה ללוס-אנג'לס תואמה מראש עם משרד הבטחון ועם בית החולים שם. טסנו ממיאמי ללוס-אנג'לס ושם שהינו כשבועיים. בדקו את קובי אם יתאים לשיקום במערכת שפותחה שם. מערכת השיקום היתה בנויה כך שקובי עמד על מתקן הליכה. ארבעה אנשים עמדו סביבו. שני אנשים היו מחוברים כל אחד לרגל, אדם שלישי החזיק בו ורביעי הפעיל את מנגנון ההליכה.

אחרי שבוע של אימונים אמרו לנו שיש סיכוי לטיפול יסודי יותר. לכן, אחרי חצי שנה נסענו שוב ללוס-אנג'לס לטיפול. הייתי עם קובי עשרה ימים וכדי לא להפסיד ימי עבודה חזרתי לארץ. היה חשוב לי השילוב בין מציאות החיים של קובי והשילוב עם חיינו במשק. החברים של קובי הגיעו ללוות אותו להמשך התהליך בסבב.

כך התנהל השיקום של קובי חדשיים בלוס-אנג'לס. קובי סיים את הטיפול וחזר לארץ.

כשחזר הצלחתי להשיג מתקן ליד הבית שלנו והוא הצליח להזיז וללכת כמה צעדים כמעט כל יום על הכביש עם הליכון, יום יחד אתי ועם ההליכון.

המערכת הזו השתכללה והשתפרה עם הזמן. במפעל בלוס-אנג'לס המציאו פטנט, מערכת חשמלית שמזיזה את הרגליים בעצמה. אפשר היה להפעיל אותה באופן עצמאי ללא צורך באנשים שיפעילו אותה.

בערך אחרי ארבע שנים הביאו את המערכת הזו לארץ למחלקת השיקום ב"שיבא". הזמינו את קובי ל"שיבא" לנסות את המערכת הזו כי הוא כבר עבד על המערכת בארה"ב.

ובמקרה לגמרי עברה אותו היום במחלקה הזו פיזיותרפיסטית ממחלקה אחרת והם הכירו.
זו היתה יפית .

זו היתה פגישה מקרית ואני חושב שמישהו כיוון את העניינים מלמעלה. והם התחתנו.

קובי שיקם את עצמו. השתתף בתחרויות ספורט על אופני נכים. הוא זכה במדליות כסף
פעם בלונדון ופעם בברזיל. הילדים אשתו והמשפחה נסעו להיות אתו בכל התחרויות.

לפני כמה שנים קובי קבל ממושרד הבטחון את פרס המשתקם המצטיין. הוא התחיל לתת
הדרכות לנכי צה"ל על התמודדות ושיקום. בשנים האחרונות הוא מאמן נכים לתחרויות
באופני נכים כולל אמונים לקצינים בכירים. הוא שיקם את עצמו בצורה מיוחדת וטובה ועד
היום לא נגעו בכדורית שבצוואר. כן הוציאו רסיסים אחרים מכל מני מקומות בגוף אבל לא
בזו שבצוואר.

גם במצבים מאד קשים אנחנו אומרים תודה.

הוא דוגמא למקרה קשה מאד. עד היום קובי מקפיד לבקר את פצועי צה"ל ומשפחות
הפצועים. מעודד אותם ומראה שאפשר להשתקם ואפשר להתמודד גם עם מצב כזה. חשוב
לו להראות שגם אם המצב קשה מאד תמיד צריך לקוות לשיפור.

זה הספור של קובי ואני מודה לקדוש ברוך הוא על החלטתי שלא לנתח. וכל זה חלק
מהברכות שפיתחתי לעצמי להגיד כל יום ויום על הפציעה של קובי .

הקדוש ברוך הוא נתן לי את היכולת לחשוב ואשתי חיה כמובן חלק מזה.

ניר עציון-מן העיר אל הכפר

סיפור על תרומה והתערות

חיה ואני, שנינו, נולדנו וגדלנו בחיפה. בשלב מסויים בחיינו המשותפים החלטנו לעשות שינוי משמעותי בחיינו, לצאת מן העיר ולנסות לחיות ביישוב כפרי.

הרצון לעשות שינוי כזה החל בגלל תפישת עולם של שנינו שמגורים בקהילה שיתופית ייתן לנו איכות חיים שונה וטובה מחיי העיר.

לי היו חברים מבני עקיבא שהיוו חלק מההגשמה של הגרעין ביישוב "מעלה גלבע", שהוא קיבוץ דתי של התנועה. לפני כן לא היה לי רקע קיבוצי או שיתופי. גם קסמה לי אווירת המושב "שדה יעקב", הוא המושב החקלאי שביקרתי בו בילדותי ונעורי כשבקרתי את דודתי הדי-שרה אחות אבי ובעלה החקלאים.

חיה שירתה בנח"ל במושב אל-על שהיום נקרא אליעד ברמת הגולן ואהבה את החיים השיתופיים.

המקום הראשון שהתחלנו בחיפוש אחר מקום להתיישב בו היה המושב ניר עציון. המחשבה על ניר עציון היתה השילוב בין ישוב כפרי שיתופי שיהיה קרוב לחיפה, להורים של חיה ושלי. ניר עציון, כלל את כל המרכיבים. מושב שיתופי, חקלאי, דתי בהר הכרמל, מעל עין-הוד, טבול בירק, צופה אל הים, וגם הוקם על ידי התנועה והכי חשוב, קרוב לחיפה.

לצערנו כשפנינו אליהם לא היתה קליטת חברים חדשים וסורבנו.

חיפשנו בכמה מקומות אחרים כשנה. ואז, יום אחד במפתיע, קבלנו הודעה שיש קליטה. מיהרנו, נרשמנו וגרנו שם לשנת ניסיון ונקלטנו כחברים במושב בשנת 1978. ומאז אנחנו פה, כמו שאני אוהב לומר: באנו לשנת ניסיון ואנחנו ממשיכים לנסות.

כשהגענו למשק טל היה בן שש וקובי בן ארבע. גרנו בצריף שמונה שנים כי עדיין לא היו בתי קבע לחברים החדשים. לשימור ההיסטוריה של ניר-עציון שימרו ביישוב שני צריפים כאלה למזכרת. הצריף בו גרנו נהרס לפני שנים לטובת הבניה החדשה במשק.

מימין לשמאל: חיה, סבא שלמה מחזיק את אפרת וטל מציץ מלמטה, בן דוד ואני

ההתערות והתפקידים שהיו לי בניר עציון

עם הגיענו למשק הייתי צריך לתרום את חלקי ליישוב בעבודה .

מה תרמתי למשק :

עסקתי במשך השנים בהרבה נושאים שונים ומגוונים.

בניר עציון כבר היה מפעל מזון. התחלתי כאיש אחזקה במפעל. מבנה המפעל היה אז במרכז המשק, למעלה, ליד בית הכנסת. היום המבנה הוא אולם האירועים של המשק. אולם האירועים "נוף כרמל", בו מתנהלים אירועים כמו ישיבות, פגישות אנשי המשק, חגיגות וחגים ועוד.

לפני שהגעתי לעבוד במפעל תפעלו אותו ותיקי המשק. כשהתחלתי לעבוד שם הבאתי אתי את הבנתי הטכנית ולי יש גם ראש כלכלי. לבישול השתמשו אז רק בחשמל. אני החלפתי את החשמל בדוד קיטור שחסך אלפי לירות דאז כי שימוש בחשמל היה הוצאה כספית רצינית למוש. כמובן שלמשק היה חשמל, אבל גם היו זמנים של הפסקות חשמל רבות של חברת החשמל. במקרים האלה לא יכלו לבשל וזה היה גם בזבוז זמן עבודה וגם איבוד יכולת לספק הזמנות בזמן. לכן העליתי הצעה נוספת לייעול העבודה. שכנעתי אז את המשק להכניס גנרטור למפעל וכשהיו הפסקות חשמל העבודה לא הופסקה.

היו כל מני רעיונות טכניים נוספים שהכנסתי למפעל המזון לייעול העבודה כמו התארגנות לטכנולוגיות חדשות למפעל .

בהמשך הייתי שלוש שנים מנהל המפעל.

בשלב מסויים כשהמפעל גדל והיה צריך להרחיב אותו ביקשו ממני לרכז את פרויקט ההרחבה. הבאנו מומחים מבחוץ. עלתה הצעה שהמפעל ירד למטה מחוץ למושב, ויבנה ליד כביש הגישה הפנימי לכיוון עין הוד ונר עציון. וזה המקום שהוא נמצא בו עד היום.

לא היה קל לבצע את המעבר הזה בהתחלה. כאשר הגיעה ההצעה להוציא את המפעל ממרכז המשק ולהעביר אותו למטה, חברי המשק הוותיקים התנגדו. הם טענו שתהיה להם בעיה להגיע למפעל. הוותיקים התכנסו לאסיפה והתלוננו. אלה היו הוותיקים שעבדו במפעל מאז הקמתו. ההצעה של החברים הוותיקים היתה לבנות את המפעל החדש ליד הרפת. אני טענתי שמפעל מזון לא יכול להיות ליד רפת וזבובים. צריך היה לשכנע את החברים הוותיקים.

בסופו של דבר מינו אותי לרכז את תכנון הבניה של המפעל. אפילו נסעתי לאירופה לראות וללמוד איך מקימים ומנהלים מפעלי מזון. הבאתי מומחה מבחוץ ובנוסף מומחה לניהול הפרויקט ומצאנו את הדרך לבנות את המפעל למטה .

המשק קיבל הלוואות והמפעל הוקם ומצליח עד היום. המפעל גדל ומספק לכ- 15000 מנות ביום. המפעל סיפק מנות אוכל למפעלים בתעשייה כמו אלביט, רפאל ותפן ועוד אחרים.

מחשוב למפעל הכנסתי עוד בתקופה שהיה בתוך המשק. על אחת כמה וכמה במפעל החדש.

כשהתחלתי לנהל את המפעל עדיין לא היה תמחור מסודר ללקוחות.

הצלחתי לבדוק עם כל לקוח מה הוא מקבל וכמה משלם על התפריט שלו. אחרי שהתחלנו לנהל את התמחור הבנו שהמפעל הפסיד כסף על לקוחות מסוימים. הרווחים ירדו כי לא היה תמחור נכון.

כשהכנסתי את המחשב לעבודה והחל תמחור ממוחשב יכולנו להתאים לכל לקוח את המחירים .

אלה דברים שהכנסתי למשק מבחינת תפישת עולם כלכלית וייעול. ברגע שהדברים התחילו להיות ממוחשבים אפשר היה גם לתאם ביתר קלות וביעילות הזמנות חמרי גלם ועוד כל מה שהמפעל היה צריך.

הכנסתי גם שדרוג של המצב הטכני של המפעל. למשל מטגנת חשמלית תעשייתית לייעול התהליך, כי לפני כן היתה העבודה ידנית.

היה צורך לשכנע את החברים הוותיקים לשינויים המתבקשים והיו ויכוחים על כל שינוי כמו למשל להשתמש במיכשורים חכמים, בעיות ניהול מול ייצור ועוד.

אחרי שלש שנים שהייתי בתפקיד הצעתי להביא מנהל מבחוץ. כך היה ואני נשארתי בתחום המחשוב והתמחור.

ואני שמח שהצלחתי לתרום למשק.

בשנת 1989, בשריפה הגדולה, בקשו ממני להצטרף לוועדה שישבה מול חברת הבטוח לראות מה נקבל מהם כפיצוי. הסתבר שהביטוח היה מאד פשוט ובסיסי, שהתקבל מהתנועה הקיבוצית, ללא ביטוח כללי למשק. אף אחד לא בדק את הפוליסות.

מנכ"ל חברת הביטוח הגיע ליישוב. היו בתים שרופים לגמרי ושרופים חלקית, וגם חצי המלון נשרף. מנכ"ל חברת הביטוח הציע ששה מיליון שקל מייד.

אמרתי שאני לא יודע, שצריך להביא שמאי. לא הבנתי בביטוח. שכנעתי את המזכירות לא לקבל את ההצעה, לדחות ולהביא שמאי. ואכן הגיע שמאי שהעריך את הנזק לכשנים-עשר מיליון שקלים וקבלנו מיד את הכסף מחברת הביטוח.

ואז, אחד הדברים שקרו היה שהבנתי שנושאי הביטוח לא מבוקרים במשק. קבלתי החלטה ובקשתי מהמשק אישור ללמוד להיות סוכן ביטוח. במשק הסכימו. למדתי והוצאתי רשיון של סוכן ביטוח. הייתי שנים רבות סוכן הביטוח של המשק ושל עוד אנשים אחרים. הביטוח היה קולקטיבי לכל המשק וכיסה הרבה תחומים בביטוח האישי והכללי. חשוב היה לדעת מה מקבלים במקרי תביעה ביטוחית.

כל תביעה שהגשתי תבעתי במעמד של סוכן הביטוח של המשק. במשך השנים החלפתי מספר חברות ביטוח לבדוק מי הכי מתאימה מכל החברות לתנאים המיוחדים של המשק בכל הנושאים המורכבים שלו. כך חסכנו הרבה כסף. בתור חבר משק שיתופי כל ההכנסות מעבודתי כסוכן ביטוח הועברו למשק.

כשכתבתי את ספר ההדרכה לחיל האוויר בתקופה שכבר גרנו בניר-עציון כל ההכנסות שקבלתי עברו הועברו למשק.

אני מרגיש שתרמתי למשק גם בוועדות ובצד החיים במשק.

כשעברנו לגור בבית החדש אחרי שמונה שנים בצריף רק אז התחלתי לעבוד בגינה ושתלתי עצים. אהבתי את עבודת הגינון. קבלתי אהבה לכך מאבא שלי. השטח הפרטי הוא שלי.

השטחים הציבוריים מטופלים על ידי המשק. השטח הפרטי לא. כשהילדים גדלו עזרו גם בטיפוח הגינה. יש לנו עצי פרי ועצי נוי מסביב לבית. חלקת דשא לפני הבית ופרחים.

גם חיה אוהבת את העבודה בגינה. בעציצים שהיא מטפחת היא מגדלת פרחים, כל מני ירקות גינה וגם, הפלא ופלא, רקפות שפורחות גם בקיץ.

פעם גם ארגנתי במשק טיול לארבעה ימים לסיני עם הדרכה ואוכל מהמשק.

בכל התקופות שעבדתי במשק, בנוסף הייתי גם פעיל בדברים אחרים כמו התנדבויות שונות ועניינים שונים של המשק, בשעות אחר הצהריים והערב בזמני הפרטי.

קרה ואחרי כמה שנים של עומס בפעילות השוטפת, מדובר בעיקר בעבודה במפעל, הרגשתי שהיה עלי עומס גדול וידעתי שאני צריך להשתחרר ממנו.

החלטתי לנקות את הראש. עזבתי את שאר עיסוקי בשלב הזה. מבחינת ההתנהלות השיתופית והקיבוצית יש בזה יתרון. שיניתי קצת כיוון בעבודה באופן הזה.

למשק יש מוסך ליד כביש הגישה לניר עציון מול מפעל המזון, ועבדתי שם כחצי שנה.

מאחר ויש לי חוש טכני, עשיתי להם סדר במוסך במשך הזמן שעבדתי שם. חלק מהאופי שלי זה לארגן ולסדר דברים. במוסך של המשק, סידרתי את המחסן, ברגים וחלפים. קנינו ארגזים ועזרתי לארגן את המקום.

גם הייתי גנן במשק. להיות אחראי על הגננות במשק, העבודה הזו עשתה לי טוב. אהבתי גננות. קבלתי את האהבה הזו בירושה מאבא שלי. עשה לי טוב לכסח את הדשא ולהחליט עם הגננים באיזה מקום לשתול עצים ושיחי נוי בדרך למלון. גם בגני הילדים שתלתי עצים. כחצי שנה עבדתי בגינן ואחר כך עברתי למשהו אחר.

העבודה במוסך ובגננות היתה הגישה שלי לחיים. במהלך החיים קורים שינויים, מעברים, לא תמיד טובים אבל המסר שלי הוא שבכל מצב חשוב לראות את הטוב ולהתקדם ולעשות.

ידעתי לעצור לזמן מה את הפעילות השוטפת ואת האחריות הגדולה שהיתה עלי, אבל גם ידעתי לעשות כל פעם משהו אחר שלא מעמיס יותר מדי אבל גם לא לברוח מהמערכת.

אחר כך חזרתי לתפקוד מלא במשק ולתפקידי הניהול, עד שיצאתי לגמלאות.

חשבתי על כך, כתפישת עולם, שמישהו אחר גם יכול ללמוד מזה לפעמים ולעשות שינוי בחיים.

רציתי לעשות משהו טוב ומועיל והרגשתי שעשיתי משהו טוב.

בסיכומו של דבר זה היה אחד השינויים הטובים שעשינו בחיינו, ואני מברך על ההחלטה לעבור לניר עציון.

הילדים שלנו גדלו במשק, באיכות חיים וחינוך טובים .

יכולנו גם לתת להורים שלי ושל חיה אירוח במקום ובהמשך אבי עבר לכאן לגור אתנו וחי עוד עשרים ושתיים שנים במשק לאחר מותה של אמי ז"ל.

אמא של חיה, צפורה ז"ל, כאשר חלתה, עברה לגור בניר עציון, שהתה כאן במשק בתקופת מחלתה וקבלה את כל הטיפול שנדרשה לו. שביל הבטון המוביל לבית שלנו נבנה במיוחד עבורה, כך אפשר היה להוביל אותה לביתנו בכסא גלגלים. אבא של חיה, מרדכי, נפטר במפתיע. צפורה ז"ל נפטרה בניר-עציון מדום לב בשנת 1995.

פינת הלימוד שלי

בבית ארגנתי לי פינת לימוד. פינה זו היתה ממוקמת בסלון הבית, לצד גומחא בה היו הספרים שלמדתי מהם. היו שם שולחן וכסא ומחשב כשכבר היו מחשבים אישיים. בגיל הבוגר, מזה שנים רבות, התחלתי בלימוד בבקרים. הלימוד עורר בי כל מני חוויות ורצון להעמיק. כשהתפנה לי זמן עשיתי פרויקטים עבור עצמי בלימוד.

פינת הלימוד שלי

אני אוהב ללמוד באופן עצמאי ואוהב לכתוב על הנושאים אותם אני לומד. היתה תקופה בה אפילו התכתבתי עם הרב בני לאו על הנושאים השונים אותם למדתי מספריו.

בפינת הלימוד שלי כתבתי לעצמי תמיד את רשימות הספרים אותם קראתי, ציינתי לי מתי קראתי אותם, כתבתי תקצירים ואלה היו הערות/הארות אותן אספתי גם מתוך חיבורים שכתבו חקרו ולמדו אחרים. רציתי לזכור ולסכם לעצמי תמצית של ספרים שקראתי, ומפרקים שלמדתי מתוכם.

אני מביא דוגמאות לעבודות שעשיתי בנושאי הלימוד השונים באופן עצמאי :

למדתי את ספר ישעיהו והכנתי לעצמי טבלת סיכום על הספר "כצפרים עפות" שכתבו הרב בני לאו והרב יואל בן נון. בטבלה כתובים תאריכים ותקצירים של אירועים שקרו בתקופה הזו.

כתבתי גם תקצירים מסדרת ספרים שכתב הרב בני לאו, סדרת ספרים על חכמים. כל חכם והספרים שכתב. ריכזתי לי את עיקרי הדברים שכתבו ושנאו לי חשובים. בסיכומים שלי כתבתי על החכמים, מי היו, באיזו תקופה חיו ואת עיקרי הנושאים עליהם כתבו.

כל מה שכתבתי היה לתזכורת עצמית לספרים שקראתי. גם הפצתי את התקצירים באתר של הקבוץ הדתי וגם נתתי לכל המעוניין.

את כל החומר הזה, התקצירים שכתבתי, הדפסתי אספתי ושמרתי בתיקיה מיוחדת. כל זה עשיתי כדי להזכיר לעצמי מה למדתי, באיזה תחומים באופן שיעזור לי להתמצא ולהגיע בקלות לחומר הלימוד משנים עברו.

עשיתי כך שנים כדי ללמוד תורה כל הזמן ואני ממשיך כך גם היום.

טבלת המלכים

פרויקט נוסף שעשיתי הוא על תקופת המלכים בתנ"ך.

נהגתי לסכם לעצמי תמצית של פרקים בנושאי יהודה וישראל לאחר פיצול הממלכה אחרי תקופת דוד ושלמה.

לצורך הבנת הרקע ההסטורי ריכזתי את כל החומר ערוך כטבלה שבה שתי עמודות עקריות:

1. למלכי יהודה

2. למלכי ישראל

הכנתי את הטבלה הזו כך שכל מי שלומד על התקופה הזו יוכל להבין מי היו המלכים ומי הנביאים שניבאו בכל תקופה של כל המלך במקביל. הפרויקט העצמי שלי עזר לכולם להבין את ההסטוריה של התקופה.

כל החומר מסודר בדף אחד. הטבלה מאפשרת תמונה רחבה וכוללת ומסבירה מי מלך אחרי מי ובמקביל בין ממלכת ישראל לממלכת יהודה. בטבלה מסומנות העמודות בכחול וורוד.

הטבלה מחולקת לעמודות כך:

מצד ימין השנים לפי תאריכים יהודים ונוצרים, לכל מֶלֶךְ כמה שנים מֶלֶךְ, ואיזה נביא היה בכל תקופה.

הפס הוורוד בטבלה מסמן את השנים מתי מלכות ישראל יצאה לגלות ומלכות יהודה המשיכה להיות, ועד מתי מלכות יהודה התקיימה ומתי היא הוצאה לגלות.

התחלתי את ריכוז הנתונים בטבלה בשנת 2006. מדי פעם עדכנתי את הדף והוספתי נתונים. הפעם האחרונה שעדכנתי את הדף היה בשנת 2013, אז הוספתי עוד עמודה עם ציון השנים בהן התחוללו המלחמות בין יהודה לישראל, מלחמות האחים.

לדוגמא, אחד המלכים האחרונים בממלכת ישראל, פֶּקַח בן רְמִלְיָהוּ הרג ליהודה 120,000 חללים ולקח בשבי 200,000 נשים וילדים.

שנות מלכות ישראל היו 240 שנה.

העמודה בצבע הוורוד מסמנת תקופות של נפילה, כשלונות, גלות.

תקופת עזרא ונחמיה מסמנת את הדף בשנת 538 לפני ספירת הנוצרים ולפי ספירת היהודים 3413.

הדף מספר את תולדות יהודה וישראל מאז תקופת המלכים ועד חורבן הבית הראשון.

תקופת הבית השני שלאחר שיבת ציון איננה בתוך הטבלה הזו. זו כבר תקופה אחרת ואני רק מציין בדף שהתקופה ארכה כ- 420 שנה. על התקופה הזו יש מדרשים שונים וקיימים פערים ביניהם.

לא יכולים להבין את כל זה היום למרות כל המחלוקות שיש היום במדינה.

עשיתי כך שנים רבות כדי ללמוד תורה כל הזמן ואני ממשיך כך גם היום. הלימוד העצמי והחקירה ניתבו אותי להתמקד יותר בנושאי ההסטוריה של עם ישראל, מה היה בעבר ולאן הגענו עד היום, **ולהגיד תודה**.

הציון האחרון בטבלה שלי הוא תאריך הקמת מדינת ישראל ב-ה' באייר תש"ח.

פרוייקט 929 ואני

במשך שנים רבות, עוד הרבה לפני הקמת פרוייקט 929 ולפני היציאה לגמלאות, בכל בוקר אני מתחיל בלימוד תורה ודברי חכמי ישראל.

לפרוייקט הצטרפתי בפעם הראשונה בתאריך 15.12.14 עם כתובת המייל האישית שלי.

המספר 929 הוא מספר הפרקים בתנ"ך. זה האתר ללימוד התנ"ך, לימוד יומי של פרקים באופן אישי בקבוצות ולכל הגילאים. את האתר הקים הרב בני לאו שגם מנהל אותו. הפרוייקט התחיל לפני כעשר שנים. הוא פעיל חמישה ימים בשבוע. בכל יום קוראים פרק יומי ובימי שישי יש סיכומי כל השבוע. בשבת אין חידוש. הפרוייקט מפורסם בעולם ויש לו

כשש מאות אלף משתתפים. בלימוד והוראת הפרק היומי משתתפים מרצים ומרצות שונים שגם מעבירים שיעורים על נושאים שונים בתנ"ך.

בכל בוקר חוץ מאשר בשבת, אני קם בשעה מוקדמת, בארבע לפנות בוקר. אני מתארגן ומתחיל את היום בלימוד התנ"ך בפרוייקט 929, לימוד פרקים בתנ"ך. אני מתעדכן בפרק היומי ומתחיל בקריאת הפרק הזה והמאמרים שנכתבו עליו. אחרי כן אני שומע כחצי שעה הקראות ופירושים של הרב בני לאו וגם של פרשנים ופרשניות אחרים בנושאים שונים הקשורים לאקטואליה ולפרשנות התנ"ך.

אני לומד את הפרק היומי ומסמן במחשב את יום הלימוד. כל פרק שאני קורא ולומד המערכת שומרת את מה שכבר למדתי, והפרק מסומן בצבע כחול. אני מאשר ושומר אותו בתיקיית תיעוד אישי. כך אני עושה עם הפרקים שקראתי ולמדתי והם מסומנים כולם. באופן זה אני יכול לחזור אל פרקים שכבר למדתי בעבר.

באתר יש אפשרות לעקוב באופן אישי אחרי הדף היומי ויש מעקב קריאה במייל האישי. אפשר לעקוב אחר הדף היומי או להשלים לקרוא אותו כשיש זמן. המחשב עוקב אחרי התקדמות הקריאה האישית ויש הרבה אפשרויות נוספות כמו ללמוד את פרשת השבוע באמצעות האתר.

בכל שנה יש סבב מחדש כמובן. בסבב הנוכחי קראתי כבר 480 פרקים בשלב הזה. בסוף כל מחזור של שלש וחצי שנים תמיד יש חידושים.

בכל יום יש תקציר של הפרק הנלמד וסידרה של כתבות ותגובות מאת רבנים ורבניות. משתמשים אחרים כותבים גם בכל יום הארות והערות על הפרק היומי. לפרקים הנלמדים יש גם סיכומים וכן אפשרות להרחיב עוד ולהגיע לאתרים נוספים שנותנים עוד מידע על הפרק היומי, עם מאמרים מכותבים שונים.

האתר מאפשר גם להקשיב להקראת פרקים וגם לשמוע הרצאות תקצירים.

למשל בזמן נהיגה. כדי לעקוב אחר הפרק היומי, אפשר לשמוע כחצי שעה הקראה ואחרי כן הרצאה ממקריאים שונים ופרשנים שונים.

כל אחד יכול להכנס לאתר. הוא מחולק לקבוצות שונות ולקהלי יעד שונים, בשפות שונות, עם או בלי ניקוד, ופרשנויות. האתר מתאים לגילאים שונים, גם לילדים לתלמידים או מורים, ברמות לימוד קריאה ופרשנויות קלים יותר ואפילו לימוד באמצעות קומיקס.

אני מאד אוהב את זה.

בגימלאות

עם יציאתי לגימלאות היה חשוב לי לארגן את סדר היום. אני אוהב לתכנן ולדעת כל דבר שאעשה ביומיום ובעתיד עד כמה שאפשר. תכנון הפעילויות חשוב למלא בתוכן את החיים שלאחר השנים בהן עבדתי. מתמיד הייתי עסוק בעבודה, התנדבויות, משפחה ועוד הרבה עיסוקים אחרים. פתאום התפנה לי זמן ואני עוסק יותר בדברים שמתמיד עניינו אותי. עוד בתקופות שעבדתי קמתי מוקדם כדי להתפלל וללמוד, וממשיך בזה גם כשאני כבר גמלאי.

כתמיד אני פותח את היום בתפילת הבוקר. ממשיך בתפילה למשפחה, בלימוד הפרק היומי בפרוייקט 929 וממשיך בכל יום לבצע את המטלות שקבעתי לעצמי לעשות.

במשך השבוע אני מצטרף ללימוד שלשה שיעורים:

בכל ימי שני בערב אני לומד שיעור בתנ"ך עם הרב רונן לוביץ, הרב של המשק בזום, מאז הקורונה. בשיעור יש בין 10-15 משתתפים.

בימי חמישי בבוקר מתקיימים שני שיעורים בבית המדרש במשק:

שיעור ראשון מועבר על ידי גבריאל חזות בכל מני נושאים בתחום הפילוסופיה היהודית (ואני לא משתתף בו).

שיעור שני ניתן על ידי הרב רונן, בבית המדרש במשק, על כל מני נושאים קהילתיים,

דברי חכמים ותורה.

לשיעורים האלה שהם שיעורים קבועים, מגיעים כל מני אנשים ונשים מכל האיזור, ואני משתתף בשיעורים האלה.

בכל שבת אחר הצהריים מתקיים שיעור של הרב רונן בבית המדרש.

זה באשר לנושאי לימוד התנ"ך שאני מאד אוהב והם חשובים לי.

באופן כללי אני מאד אוהב ללמוד, ומתעניין בתחומים שונים.

נשאלתי פעם מה עוד אפשר לחדש בפרשנות התורה והכתובים ועניתי שיש כל הזמן חידושים ותובנות גם בהתאם למציאות המשתנה ולהבנת הקשר בין הלימוד לאירועים השוטפים ולעידן המודרני.

הרגלים שסיגלתי לעצמי

אני מתפלל תפילות קבועות שלש פעמים ביום.

בכל בוקר לפני התפילה בבית הכנסת, כפי שכבר סיפרתי, אני מוסיף את תפילתי האישית לכבוד המשפחה.

כדי לשמור על הזכרון עירנות המלח וחדות המחשבה אני אוהב לפתור תשבצים וסודוקו. לשם זה אני פותר תשבצים בזמני החפשי ולסודוקו מחפש את הקשים במיוחד והאלכסוניים ולזה פיתחתי שיטות משלי למצוא את הפתרונות.

בגיל הבוגר כשהתחלתי בלימוד בבקרים, והתפנה לי זמן, מזה שנים רבות, הלימוד עורר בי כל מני חוויות ורצון להעמיק. עשיתי לי פרויקטים עבור עצמי בלימוד. למשל פרויקט אישי שעשיתי על ספר מלכים תולדות המלכים והנביאים זה מול זה. יצרתי לוח הסטורי שבו העמדתי זה מול זה את המלכים מיהודה וישראל והנביאים שהתנבאו בתקופותיהם. ריכזתי תאריכים בהם הם פעלו ויצרתי לוח משווה של התקופה הזו בתנ"ך. רכזתי נתונים ומחקרים מחוקרים שונים להקל על ההתמצאות בתיארוך של כל אחד ואחד ממלכים אלה.

ועוד משהו שעשיתי במסגרת הנושאים שמעניינים אותי:

לפני שנים אדם בשם עקיבא מאיר וינשטיין הוציא ספר שנקרא "ספר חישובי התורה". קניתי את הספר. קראתי בו בעיון ומצאתי בתוך הספר עשרות טעויות.

קראתי את הספר וסימנתי את הטעויות. כתבתי לאיש ושלחתי לו את התיקונים. הוא הודה לי. חשוב היה לי להגיד לו שסימנתי לעצמי את הטעויות והתיקונים בספרים שלו ושלחתי לו, שלא יודפס הספר בהמשך עם הטעויות.

יום אחד הוא בא אלי, זה היה בערב שבת, נתן לי את הספר החדש עם התיקונים והקדשה ומכתב, מכתב תודה.

היו דברים שעשיתי פעם לפני שנים לחגים ואני ממשיך להשתמש גם היום.

לפני שנים הכנתי משחק לספירת העומר למשפחה. הכנתי את המשחק קצת אחרי שהתחתנו חיה ואני. עשיתי את הלוח הזה כדי לעזור להבין את ספירת ימי העומר מול ימי החודש הרגילים בלוח השנה. יצרתי את המשחק לילדים גם כמשחק הומוריסטי.

בכל יום בספירת העומר אני ממקם סרגל שכתוב עליו היום לעומר, כל יום של העומר, ומניח אותו מול היום של לוח השנה, מעין פטנט, עד שמגיעים ליום האחרון של העומר.

משחק נוסף שהכנתי פעם לילדים לספירת העומר, משולבים בו פלפולי מלים, זה חלק מההומור שלי והאהבה שלי למשחקי חידוד ומלים. במשחק יש היפוכי אותיות וחיפוש מלים שמתחילות באותיות של ימי ספירת העומר, וזה לעוד חיוך.

עוד לפני שנים, לחג החנוכה למשפחה, עשיתי חנוכיה בעצמי. גם זה היה קצת אחרי שחיה ואני התחתנו. כשמגיע חג החנוכה, בכל שנה אני מדליק את נרות החנוכה בחנוכיה הזו. יש לנו עוד חנוכיות בבית זה כדי שכאשר המשפחה מתאספת לחגוג את החג יחד, כל ילד מקבל חנוכיה להדלקת הנרות.

אני אוהב חידודי לשון ומשחקי מלים. זו דרך ההומור שלי כשאני מדבר עם אנשים ומאיר בחיוך את פניהם. כמו שאני אוהב, לשלב בשיחה, אימרות ופתגמים. כשאומרים למשל "מועדים לשמחה" בחגים אני מוסיף: בזהירות, על משל "מועד ונופל".. כי בבית הכנסת יש מדרגות. כשאני אומר את זה, אני אוהב לראות את החיוך על פני האנשים.

כשאני פוגש אנשים אחר הצהריים, בהליכות או בחזרה מבית הכנסת מהתפילה אני משלב קצת הומור בשיחה. כשאני רואה ילדים משחקים כדורגל או כדורסל עם ההורים, אני אומר להם שיש תקנון במשק שאסור לתת גול ולנצח את ההורים. זה מצחיק אותם ועוד....

התנדבתי גם בעמותת "ידיד לחינוך". התחלתי להתנדב עם ילדים בבית הספר האיזורי שלי המשק והתמקדתי בנושאים על הקמת המדינה ותולדות המדינה.

בתקופה האחרונה אני מתמודד עם דברים שאני לא יכול לעשות יותר. עושה מה שאני יכול. אני יודע להציב לעצמי את הגבולות ולהתאים את עצמי למציאות ולהוציא את הטוב.

הכלל הכי חשוב, כלל לחיים, לכל דבר בחיים יש עליה וירידה וכתפישת עולם בצורה חיובית כי לא כל ירידה היא שלילית.

הגימלאות שינתה לי דברים וקצת גם מאורח החיים אבל אני שמח עם מה שיש ולא מתלונן. היום כשאני כבר גימלאי, וכבר לא עובד, קראתי הרבה ספרים ואני עושה דברים לעצמי ולמשפחה.

גם הפעילויות המשפחתיות היומיומיות חשובות לי. אירועים המשפחתיים, ביקורים של הילדים כשבאים עם הנכדים לשבת. הבית שלנו גדול ומאפשר לנו לארח את כולם. זה חלק מההנאה של המשפחה הגדולה שלנו, המעורבות והשהיה במחיצתם.

אני מקפיד ללכת לבריכת השחיה במשק לשחות פעמיים בשבוע. בכל פעם אני שוחה שעה. אני אוהב להמציא לעצמי תרגילי שחיה לאימון אישי בנוסף לסגנונות השחיה המקובלים. האימון בבריכה מחזק אותי ושומר את היכולת שלי להניע את הגוף בכל הצדדים של ימין ושמאל בגיוון התנועה בכל פעם. השחיה מרעננת אותי ומשפרת את היכולת הגופנית שלי. על

פעילות השחיה אני מוסיף כדרכי בחידודי מלים. כשאני אומר למישהו שאני הולך לשחות אני מוסיף "לסחוט ברכה מהברכה".

אני נוהג לעשות הליכות בשבילי המשק ומסביב לו כמעט בכל בוקר. הליכה של כחצי שעה. תוך כדי הליכה אני מסתכל קצת על הסביבה, על הצמחיה, הולך בתוך שבילים שאנשים יכולים ללכת בהם במשק. זאת לי הזדמנות להסתכל בנחת על הסביבה. אני שם לב אם יש משהו על הכביש שעלול להפריע למישהו, מרים, לוקח ושם בצד. אם אני רואה שיש צמחיה שצריך לגזום, אני אומר לגנן. הכל עניו של איך להסתכל. לראות לא רק את הדברים השייכים לך אלא גם לראות את מה שמסביב ששייך גם לכלל.

היה מקרה יום אחד, ממש מעניין. עמדתי במרפסת וראיתי ממש לפני הבית על הכביש, נדמה היה לי שאני רואה, נחש עובר. מולנו גר שכן והלכתי אליו לספר לו שראיתי נחש. מרחוק לא הבחנתי איזה נחש זה היה. אלו היו שעות של אחר הצהריים, שעות שבהן, ואני יודע, יש ילדים שעוברים ומשחקים בדרך הזו.

הלכתי למשפחה שגרה לידנו, ובני המשפחה יצאו עם מגרפה או כלי דומה כזה, הודיעו למוקד המועצה לשלוח מישהו מלוכדי הנחשים, כי צריך להודיע להם. אבל השכנים, אחרי חצי שעה-שעה, חיפשו בין הצמחים ומצאו אותו. בסוף הסתבר שלא היה צפע, אבל תפשו אותו וברוך השם מזל שלא היה צפע. שחררו אותו, זה היה קמטן. אחרי כן אמרו לנו שזה היה נחש שאוכל צפעים.

במשק כל אחד שמגיע לגיל פרישה דואג לעצמו לתעסוקה לפי תחומי העניין האישיים שלו והרקע שלו. אני אכן הצלחתי לעבוד עוד הרבה שנים. אבל בהגיע הגיל, ובמצבי הרפואי, אני כבר לא יכול לעשות כל מני דברים שיכולתי לפני שנים. אבל ברוך השם, אני מתמודד עם זה. אני עושה פעילויות אחרות שאני כן מסוגל לעשות. למשל את ההתנדבות שלי עם הילדים בבית הספר הפסקתי, כי ראיתי שכבר לא מתאים לי להמשיך. החלטתי וזהו. הבנתי שזה מגיע עם הגיל. ידעתי להציב לעצמי גבולות ולהתאים את עצמי למציאות.

זו המציאות, עם זה חיים, ומזה מוציאים את הטוב.

מבחינת התוכניות להמשך אני משתדל לשמור על בריאותי. אני מטופל על ידי רופאים בזמן, ומקפיד לקחת תרופות בזמן והכל בסדר. עושה בדיקות בצורה מסודרת.

אלה עניינים רפואיים שקבלתי בירושה, ואני אומר: נעבור את זה. נתקדם קדימה.

אני חושב שאני באופיי אדם אופטימי.

כך אני ממשיך בהתנדבות שעה בשבוע עם זאב כבר שלוש שנים, עד כמה שניתן, זאב כבר בן 93.

נכון שפעם הייתי במשק יותר אקטיבי, אבל אני לוקח את הכל בצורה חיובית. ברוך השם יש לי משפחה ברוכה, הילדים שלנו בפעילות בעבודה ועם המשפחות שלהם ואנחנו פעילים אתם, וממשיכים בעקביות את שגרת חיינו כמו שאני מתפלל כל בוקר על המשפחה.

צריך להגיד תודה לקדוש ברוך הוא.

המשפחה שלי

כשמלאו לי ששים המשפחה חגגה לי יום ההולדת. לכבוד החגיגה הכינו הילדים והנכדים חולצות בצבע כתום עם ציורים. אהרון-מאיר חתני היחיד יודע לעצב ולצייר. לכבודי יצר פוסטר וכתוביות שמספרות עלי, על מה שאני אוהב לעשות ועל תכונות האופי שלי.

יש כמה דברים שאני מקפיד לעשות למען המשפחה.

דבר ראשון כשאני קם מוקדם בבוקר, אני מתחיל את יומי עם תפילה לשלום המשפחה. זו תפילה אישית שחיברתי לעצמי ואני מקפיד לומר אותה בתחילת תפילות הבוקר. בתפילה הזו אני מודה לקדוש ברוך הוא ומברך על כל מה שנתן לנו ויש לנו.

אני מברך אותי ואת אשתי חיה בבריאות.

אני אומר בתחילה ברכת תודה להוריני היקרים לאבא ואמא שלי על החינוך שנתנו לנו.

אני מברך את סבא יעקב יוליוס וסבתא קלרה על החלטתם האמיצה ב-1936 לברוח מגרמניה.

אני ממשיך וקורא את שמות ההורים של אמי, אליהו ואלה לוי, סבי וסבתי, ולאמי שנשלחה לארץ וכך ניצלה מהשואה.

ממשיך ומברך את הורי אשתי חיה, מרדכי וצפורה גרינגלס.

מברך בברכה מיוחדת את אשתי ומודה על הזוגיות שניתנה לי.

מודה על שמונת ילדי. הכוונה לארבעת ילדי ובני/בנות זוגם שאני מחשיבם כילדי.

מברך את נכדי וניני ומתפלל לשלומם.

זו תפילה שאני נוהג לעדכן כל הזמן בקשר לאירועים משפחתיים כמו נישואים או תינוקות חדשים שנולדים למשפחה. העדכונים מתווספים כל הזמן וההודיה היא לאלקים.

אני אומר את הברכות לכל המשפחה, לילדי נכדי, נכדותי, נינותי וניני לפי ימים:

בימים ראשון, שלישי חמישי ושבת אני קורא לפי הגיל, מהגדול אל הצעיר.

בימי שני רביעי ושישי אני מתחיל בצעיר ומסיים במבוגר.

אני מקפיד לעשות כך כי אני מאמין בשיוויון כדי לא לקפח אף אחד.

אלה תפילות הודיה שפיתחתי לעצמי.

ברוך השם משפחתנו מבורכת. בכל יום אני מברך גם את כל המשפחות הקשורות אלינו.

ואני ממלא תפקיד הסבא, לקחת נכדים מהגן למשל כשיש בעיה עם ההורים. אני פנוי להסעות והובלות מתי שצריך. חיה גם היא ממלאה את תפקיד הסבתא באהבה ושמחה תמיד, בכל זמן, כשהיא נקראת לפעולה ומתחזקת את הקשר עם הנכדים והנכדות.

המשפחה גדלה ובנתה את עצמה במשך השנים מקצועית וכלכלית ואנחנו נהנים לראות איך כל השבט, כל אחת ממשפחות הילדים ממשיכה את דרכנו.

זו דרכנו וזו מחשבתנו: לראות את הטוב בכל דבר גם בדברים הקשים.

עוד דבר מהדברים שהרגשתי שחשוב לעשות ועלי לעשות למען המשפחה היה לשמר את סדר האירועים המשפחתיים שקרו במשך השנים ועד היום ולתארך אותם.

לשם כך יצרתי לוח עם תאריכי הלידה הלוועזיים והעבריים של כל המשפחה. הלוח מראה את התקופות השונות החל מהסבים והסבתות, אל ההורים, ומשם לאחיות, לאחים, לדודים וכמובן לילדים הנכדים והנינים. כך במשך הזמן נוצר לוח היסטורי המרכז את כל הנתונים של המשפחה. אני שולח לכולם את הדף, גם אל כל חלקי המשפחה. כולם שולחים אלי עדכונים ואירועים שקורים במשפחותיהם. וכך הדף הזה מתעדכן כל הזמן. אני מעדכן כל אימת שמתווסף עוד ילד למשפחה, או חתונה או חס וחלילה פטירה. אני מרכז את הנתונים מעדכן במחשב ושולח לכולם.

הלוח ההיסטורי הזה יוצר קשר ועניין בין כל חלקי המשפחה המורחבת ומחזק אותו, וזו היתה ועודנה המטרה שלי.

גאזניק עשכרה יזרען 6.11.23

שלמה וחנה ליואן ד"ל והמשפחה ...									
סבא	יגדים	נכדים	נינים/רבינים	חמשים	ליום	6/11/23	גיל	תאריך	שם
שלמה - סבא מומן (93)						27/7/13	10.3	ז' אב	הש"ג
חנה - סבתא מומה (75)						28/5/95	28.5	כ"ח אייר	הש"ה
ליואן	1					22/8/50	73.3	ט' אלול	הש"ו
						15/2/52	71.8	י"ט שבט	הש"ז
						5/1/74	49.9	י"ב כסלו	הש"ל
						11/6/75	48.4	ב' תמוז	הש"ל
						6/7/97	26.4	א' תמוז	הש"ל
						8/1/99	25.8	י' כסלו	הש"ל
						27/1/19	4.8	כ"ז שבט	הש"ט
						9/11/20	3.0	כ"ב חשוון	הש"ס
						8/5/23	0.5	י"ז אייר	הש"ס
						15/3/00	23.7	ח' אדר ב'	הש"ס
						26/5/02	21.5	ט"ו סיון	הש"ס
						5/1/06	17.8	ה' כסלו	הש"ס
						25/1/11	12.8	כ' שבט	הש"ס
						25/5/76	47.5	כ"ה אייר	הש"ל
						22/11/73	50.0	כ"ה חשוון	הש"ל
						21/10/05	18.1	י"ח תשרי	הש"ס
						6/2/08	15.8	ז' שבט	הש"ס
						14/4/13	10.6	ח' אייר	הש"ס
						2/4/77	46.6	י"ז ניסן	הש"ל
						17/6/80	43.4	ג' תמוז	הש"ל
						9/6/03	20.4	י' סיון	הש"ס
						11/2/01	22.7	י"ט שבט	הש"ס
						30/9/06	17.1	ח' תשרי	הש"ס
						11/7/10	13.3	כ"ט תמוז	הש"ס
						18/7/15	8.3	ב' אב	הש"ה
						21/12/90	32.9	ד' כסלו	הש"א
						10/5/94	29.5	סג' אדר	הש"ל
						28/10/16	7.0	ט' תשרי	הש"ס
						13/10/16	5.1	ד' חשוון	הש"ס
						11/8/20	3.4	כ' סיון	הש"ף
						8/10/23	0.1	כ"ד תשרי	הש"ס
						5/8/52	71.3	יג' אב	הש"ב
						27/12/52	70.9	י' כסלו	הש"ב
						19/1/76	45.8	י"ח שבט	הש"ה
						5/11/80	43.0	ז' חשוון	הש"א
						17/12/79	43.9	ז' כסלו	הש"א
						31/10/05	18.0	כ"ה תשרי	הש"ס
						7/9/02	16.2	כ"ד אלול	הש"ס
						12/7/09	14.3	כ' תמוז	הש"ס
						12/7/09	14.3	כ' תמוז	הש"ס
						29/11/20	2.9	י"א תשרי	הש"ס
						16/1/84	39.8	י"ח שבט	הש"ל
						6/4/87	36.6	ז' ניסן	הש"ל
						9/2/16	7.7	א' אדר א'	הש"ל
						19/1/18	5.8	ג' שבט	הש"ה
						20/7/20	3.3	כ"ה תמוז	הש"ף
						18/11/87	36.0	כ"ז חשוון	הש"ל
						16/2/89	34.7	י"א אדר א'	הש"ס
						9/12/16	6.9	ט' כסלו	הש"ל
						30/3/20	3.6	ה' ניסן	הש"ף
						17/10/23	0.1	ב' חשוון	הש"ל
						20/10/91	32.1	י' חשוון	הש"ב
						20/11/90	33.0	י"ג חשוון	הש"ב
						27/1/13	10.8	ג' כסלו	הש"א
						26/11/16	6.9	כ"ה חשוון	הש"ל
						26/3/20	3.6	א' ניסן	הש"ף
						21/5/54	69.5	י"ח אייר	הש"ד
						12/1/59	64.9	ג' שבט	הש"ס
						2/1/83	40.9	י' כסלו	הש"ס
						4/1/81	42.9	כ"ה כסלו	הש"ס
						3/9/11	12.2	ד' אלול	הש"א
						2/4/13	10.6	כ"ב ניסן	הש"ל
						27/3/16	7.6	י"ז אדר ב'	הש"ל
						4/3/19	4.7	כ"ז אדר א'	הש"ס
						19/12/22	0.9	כ"ה כסלו	הש"ג
						18/11/85	38.0	ה' כסלו	הש"ס
						23/10/86	37.1	כ' תשרי	הש"ס
						15/9/14	9.1	כ' אלול	הש"ל
						21/8/16	7.2	י' אב	הש"ל
						25/8/18	5.2	ד' אלול	הש"ל
						31/5/22	1.4	י"א סיון	הש"ס
						20/11/88	35.0	י"א כסלו	הש"ס
						23/3/89	34.6	פ"ו אדר ב'	הש"ס
						25/9/21	2.1	י"ט תשרי	הש"ס
						6/4/23	0.6	ט"ו ניסן	הש"ג
						28/3/94	29.6	ט"ז ניסן	הש"ד
3	46	13	3						

אני מנסה להעביר את ראיית העולם שלי כחכמה לחיים :

השילוב בין הרגש למעשה.

עם הזמן, עלתה בי עוד נקודה למחשבה שחשוב לעשות בגילנו. לחשוב על העתיד : הזדמן לי לדבר עם אנשים שונים ושמעתי מהם מה קורה כשמצבים משתנים במשפחה, כשהורים מזדקנים. כשקורים שינויים עם הזמן, ונוצר מצב בריאותי שמתדרדר לאחד ההורים או לשניהם, חשוב שהילדים ייקחו על עצמם החלטות בנוגע להוריהם.

עשיתי כבר לפני כמה שנים ייפוי כח מתמשך לשנינו, לחיה ולי, הסכם ירושה מהאחד לשני, אם יקרה שאחד משנינו ילך לעולמו לפני השני.

דברנו בינינו על אפשרות שיגיע זמן והכל יוכל להשתנות. כאשר מגיעים לגיל מסויים ונצטרך לקבל החלטות, אם וכאשר יכולת קבלת החלטה לא מתפקדת, יש צורך למנות מישהו אחר שייקח אחריות. העברנו את אחריות ההחלטות לילדים. הכל מתואם אתם. הכל נעשה באופן חוקי .

עשינו כך גם בנושא הצוואה. עשינו צוואה, חתמנו עליה אצל עורך דין.

כך עשינו גם עם אבא שלי. פעם לא הקפידו כל כך על כתיבת צוואות, אבל עם אבא שלי כן הקפדתי. שתי אחיותי, בתיה שגרה במשק ויעלה שגרה בירושלים, הגיעו לחיפה. ישבנו כולנו אתו ביחד וחתמנו על צוואה. בקשתי משני אנשים, מהרב ועוד אדם שיהיו עדים. הם חתמו שראו את הצוואה והיא תקפה. תפישת העולם שלי, גם היום, שהכל יהיה שווה בין הילדים וכך גם חייב להיות בין אחים.

קבלנו החלטה גם לגבי חשבון הבנק של אבינו. לי היתה זכות חתימה בחשבון הבנק שלו. עברתי על החשבונות כל חודש. וכל חודש אחרי שעברתי על החשבונות קראתי לבתיה וגם היא עברה על מצב החשבונות של אבא. מיעלה כשהגיעה מירושלים לבקר אצלנו, בקשתי להקדיש כמה דקות על מנת להראות לה את החשבונות. הכל פתוח. אין הסתרה. הכל גלוי. אחרי מותו מכרנו את הדירה שלו באחוזה שקבלנו בירושה, וחילקנו שווה בשווה בינינו את התמורה.

אמנם לפי פרשת בר-המצווה שלי, לבכור מגיע פי שניים, זה מופיע בתורה. בזמנים קדמונים זה היה ככה אבל לא כך בזמנים המודרניים .

אחרי שחיה ואני עשינו ייפוי כח מתמשך, הילדים בחרו אחד מהם שייצג את כולם בענייני קבלת החלטות לכשיגיע הזמן. קבלנו את ייפוי הכח ממשרד המשפטים עם עותקים לכל אחד מארבעת ילדינו.

אנחנו נוקטים בגישה של שיוויון מוחלט בין הילדים.

כתבנו צוואה בה הזכויות שוות בין הילדים. כך גם עשיתי עם אבא שלי אחרי שאמא נפטרה.

נקודת המוצא על פי סולם הערכים שלנו:

חשוב לשמור על שלום המשפחה.

המסר שלנו: איחוד שלום ואהבה.

זה החינוך שלנו: שלום המשפחה.

חזק חזק ונתחזק

אחיותי ואני : מימין לשמאל בתיה יעלה ואני

נר ראשון חנוכה 2023 עם החנוכיה מעשה ידי

בית הכנסת של הקהילה ה"יקית" "עדת ישורון" ברחוב מסדה, חיפה

בסיור לימודים-בארצות הברית בשיעור

